

Стенографски дневникъ

НА

22. заседание

Четвъртъкъ, 3 декемврий 1942 г.

(Открито въ 17 ч. 45 м.)

Председателствувалъ подпредседателъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ. Секретаръ: Атанасъ Цвѣтковъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.	
Отпуски	519	3. За измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитѣ. (Първо и второ четене)	529
Питане	519	Говорили: С. Станчевъ	529
По дневния редъ:		М-ръ Д. Божиловъ	529
Законопроекти: 1. За измѣнение и допълнение на търговския законъ, книга I, дѣлъ II, глава IV (за акционернитѣ дружества) (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	519	4. За облагане съ такса, въ полза на Българското дружество „Червенъ кръстъ“, стокитѣ, които се внасятъ и изнасятъ отъ страната (Първо четене)	530
Говорилъ: Г. Ленковъ	519	Говорилъ: М. Ковачевъ	530
Д. Андреевъ	522	5. За временно увеличение на пенситѣ (Второ четене)	531
К. Митковъ	524	6. За даване еднократна помощъ на пенсионеритѣ (Второ четене)	533
2. За разрешаване на министра на войната да поеме задължение за нуждитѣ на народната отбрана въ размѣръ на 2.000.000.000 л., платими въ повече отъ три бюджетни години (Първо и второ четене)	528	Дневенъ редъ за следващото заседание	533

Председателствувалъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: (Звъни) Пристигнуватъ нуждниятъ брой народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отсутствуватъ народнитѣ представители: Велизаръ Багаровъ, Гаврилъ Гроздановъ, Георги Рашковъ, Георги Кендеровъ, Данаилъ Жечевъ, инж. Димитъръ Митковъ, Еню Клянтевъ, д-ръ Иванъ Бешковъ, Лазаръ Поповъ, Петъръ Марковъ и Тодоръ Кожухаровъ)

Имамъ да ви напраща следнитѣ съобщения.

Председателството е разрешило отпущъ на следнитѣ г-да народни представители:

- Александъръ Гатевъ — 1 день;
- Д-ръ Василь Георгиевъ — 1 день;
- Василь Чобановъ — 1 день;
- Гаврилъ Гроздановъ — 1 день;
- Георги Миковъ — 2 дена;
- Гето Кръстевъ — 1 день;
- Данаилъ Жечевъ — 1 день;
- Димитъръ Сараджовъ — 1 день;
- Д-ръ Никола Дуровъ — 1 день, и
- Никола Логофетовъ — 2 дена.

Постъпило е питане отъ народния представител г-нъ Стефанъ Караивановъ, отъ първа Карловска избарателна колегия, до г-да министритѣ на вътрешнитѣ работи и народното здраве и министра на търговията, промишлеността и труда — относно нѣкои неправомѣрни действия отъ органи на властта надъ ментопроизводители и търговци въ Карлово.

Питането ще бѣде изпратено на г-да министритѣ, за да дадатъ отговоръ.

Пристигваме къмъ точка първа отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на търговския законъ, книга I, дѣлъ II, глава IV (за акционернитѣ дружества) — продължение на разискванията.

Има думата народниятъ представител г-нъ Гаврилъ Ленковъ.

Гаврилъ Ленковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Измѣненията на търговския законъ, които за сѣгатъ акционернитѣ дружества у насъ, сѣ отъ досга сѣществена важность. Тѣ носятъ нѣкои много важни промѣни въ устройството на акционернитѣ дружества, броятъ на които днесъ въ България е надъ 1.500 и въ които е събранъ надъ 5 милиарда лева основенъ капиталъ, безъ стойността на имуществото, което се стопанисва отъ тия дружества, и стойността на което имущество възлиза на още по-голяма стойность.

Значението на тия измѣнения е не само юридическо, но и стопанско. У насъ акционерниятъ капиталъ взема много живо участие въ стопанския животъ, особено въ областта на търговията и производството, и затова трѣбва да видимъ дали тѣзи измѣнения сѣ оправдани отъ стопанско гледище.

Отъ проучването, което направихъ на законопроекта отъ изложението на нашия уважаемъ министъръ на правосъдието и отъ речитѣ на изказанитѣ се преди мене оратори азъ оставамъ съ впечатлението, че действително съ настоящия законопроектъ се попълватъ много празноты и се разрешаватъ нѣкои сѣществени и важни проблеми въ областта на нашето акционерно право, но все пакъ има нѣкои реформи, които ми се струва, че сѣ прибръзали и не така належащи и нагърбли.

Една отъ най-големитѣ реформи, които се изгъкватъ въ настоящия законопроектъ, това е ограничението на публичната анонимность въ притежаването и прехвърлянето на акционерния капиталъ съ измѣненията на членове 179 и 180 отъ търговския законъ — § 13 отъ законопроекта. На пръвъ погледъ като чели акциитѣ на приносители, съгласно тѣзи измѣнения, запазватъ своето значение, защото прехвърлянето имъ ще става пакъ чрезъ тѣхното просто продаване — така поне обясни и г-нъ министърътъ на правосъдието, като подчерта, че това ограничение, което

се прави по-нататък, няма да измени характера на тези акции. Мене ми се струва, обаче, че това само формално е така. Със измененията, които се правят в чл. 179 и чл. 180, като чели фактически акциите на приносителя се премахват; т.е. губят вече значението си на акции на приносителя, преди всичко поради това, че всички такива акции трябва да бъдат вписани в дружествения регистър и, второ, защото в същия регистър трябва да се отбележи и самото тяхно прехвърляне, съгласно втората алинея на чл. 180.

Г-да народни представители! Мене ми се струва, че това ще има доста сериозни последици. От 1.500 акционерни дружества у нас нито едно не е издало поименни акции. Това иде да подчертае, че действително акциите на приносителя се явяват като най-удобна и най-лесна форма за събиране на капитал, особено за събиране на дребните спестявания, може би заради това, че трябва да се укрие спестителят с една такава анонимна акция, може би и по много други съображения, може би поради липсата на формалности при придобиване на анонимните акции и прехвърлянето им. Обаче от това нищо народното стопанство няма никаква вреда, защото тая анонимност е именно причината да се привличат тия малки спестявания и да се образуват онзи грамаден капитал, който днес е в движение в нашето стопанство.

Ние знаем, че акционерната форма на сдружаване процъфтява и се разви през епохата на капиталистическото стопанство. Тая форма се оказа най-удобна за събирането и движението на акционерния капитал. Днес, в епохата на дирижираното стопанство, като чели има недоверие към тая форма на сдружаване, защото навсякъде се изтъква така нареченият водачески принцип, който се помъчи да установят и в германското акционерно право, но безуспешно. В Германия направиха една съществена реформа, по силата на която анонимността б. премахната, обаче не мина много време и акциите на приносителя б. възстановени, и днес анонимността е такава, каквато б. и преди тая реформа.

Нищо подобно стана и в Италия. В Италия акционерните дружества б. в упадък. Държавата взе за грижа да ги възстанови. След тяхното саниране, понеже това се отрази върху емитирането на държавните заеми, държавата отново огледе към въвеждане само на поименните акции за срок от четири години. Както виждате, това нищо държавата го направи по стопански съображения. Аз не виждам, къде с. стопанските съображения, които налагат у нас тая пром. Виждам други съображения, които с. изтъкнати в мотивите към законопроекта, гдето е казано, че целта на това ограничение е да се даде една законна възможност, да се пров. при нужда, кои лица с. носители на акционерния капитал у нас и какво участие имат в него някои народности или други народни групи и отделни лица в страната и вън от нея. Значи, това е съображението.

Г-да народни представители! Аз не виждам, тези съображения да с. достатъчно убедителни. Ако е въпрос да се отнеме възможността на еврейския капитал по-нататък да завладява акционерните дружества, аз мисля, че тая опасност е отстранена доста от това, тъй като еврейският капитал е поставен под режим, под контрол; знае се неговата наличност и неговото движение. Ако е въпрос за участието на други малцинствени групи, ние сега имаме едно специално положение в § 17, гдето е казано, че чужденци не могат да притежават повече от половината от акциите. Ако е въпрос да се отстранят участниците на чиновници и незаконно забогатели лица в акционерните дружества, аз мисля, че също така може да се дадат специални нареждания и специални санкции за такива случаи. Ако е въпрос да се осигурят интересите на фиска, мисля, че също могат специални санкции и нареждания да се установят. Но не бива да се изхожда от тези съображения, когато се решава един принципен и голъм въпрос, а именно, дали трябва да се запази анонимността в притежаването на акционерния капитал и в движението му, или не.

Г-да народни представители! По тези съображения, които излагам, аз намирам, че тая пром., която се прави сега в материята на акционерното право, не ми се вижда така убедителна. Тук се отива и по-далече в стремежа да се ограничи тая анонимност и се установява § 48, в който е казано: (Чете) „Който от свое име, но за чужда сметка участва в подписа или в прехвърлянето на акции или упражнява права, произтичащи от акции, както и този, който си служи при тия действия чрез друго лице, се наказва“ и пр. Явно е, че с. това

изменение се цели да се премахне, да се отстранят институти за подставеното лице — една правна форма, която е приложима в всички правни и стопански сфери. Защо институцията за подставеното лице, една правна институция, за която с. писани толкова томовете, която е предвидена в всички законодателства и която в никой неш. закон не е отстранена, трябва да се отстранят в материята за акционерното право? Често пъти даването на изрично пълномощие за извършването на такива действия, за които говори § 48, е неудобно, просто защото е свързано с формалности, а явяването на едно подставено лице, често пъти с. най-законно и морално съображение, е нищо по-лесно и по-удобно. Следователно, аз намирам, че в стремежа да се ограничи анонимността се отива до крайност, като се създава и излишното ограничение по § 48.

Г-да народни представители! Втора важна реформа, която се провежда с. настоящия законопроект, с. разпорежданятия, които целят да се даде чисто български характер на акционерните дружества. Върху тая реформа абсолютно никой нищо не може да възрази. Похубаво от това не може да б. чуждият капитал трябва да б. поставен в рамки и при много ефикасна контрола. В това направление мене ми харесват постановленията на § 40, където с. предвижда, при какви условия могат да се създават клонове на чужди акционерни дружества. Харесва ми също така и положението за минимална гаранция, която не може да б. по-малко от 3 милиона лева и която т. трябва да представят. Разработва се също материята за внасяне на мита при регистрирането на такива клонове, защото т. досега не плащаха такива мита. Върховният касационен съд б. произнесъл, че при регистрирането на клонове на чуждестранни акционерни дружества мита не с. внасят, защото законът не го е постановил. Сега тая празнота с. попълва. Вобщо в. това направление промените, които с. правят, с. ум. много належащи и целесъобразни.

Все пак, г-да народни представители, има някои стопански инициативи, които изискват голъми капитали и най-важното — голъма техническа подготовка. Така, например, за постройката на язовири и за експлоатацията на минни богатства с. изискват голъми капитали и много голъма техническа опитност. Аз с. страхувам, дали ограничението по § 18, по силата на които чужденци не могат да притежават повече от половината от акциите, няма да б. дадат ограничения с. опасни последици за нашия стопански живот. Затова аз бих препоръчал да се отвори една малка вратичка, като се даде възможност на Министерския съвет в. подобни случаи той да прецени, да даде разрешение да с. излезе от тая норма и да с. допусне акционерно участие с. по-голъмо от половината участие на чуждия акционерен капитал в него. Мисля, че едно такова положение трябва да с. обсъди в. комисията и, ако с. приеме, би било доста целесъобразно.

Г-да народни представители! Нищо не може да с. възрази и против това положение, по силата на което с. установява един минимален капитал при акционерните дружества от 1 и половина милиона лева, защото слабите дружества, дружествата с. по-малък капитал винаги с. указание или за нетрайност, или за непочтеност. Акционерното дружество трябва да б. солидно; то трябва да има солиден капитал. Дори тази сума, която с. предвижда, като минимален основен капитал от 1 и половина милиона лева, ми с. струва твърде малка. Аз мисля, че би било по-добре да с. отиде към 3 милиона лева, защото в. търговския живот, в. производството, при днешното положение 1 и половина милиона лева почти не е капитал; тая капитал не може да изиграе никаква стопанска роля. За заздравяването, за по-голмата трайност и за по-голмата почтеност на тия дружества аз мисля, че тая цифра от 1 и половина милиона лева може да с. увеличи и трябва да с. увеличи на 3 милиона лева.

Целесъобразни с. и някои народни представители, и ония постановления на § 34, където с. предвиждат случаите, когато прокурорът може да поиска разтурянето на известни акционерно дружество. По този начин сега с. установява по-ефикасен контрол върху тия дружества, които често пъти имаха прикрити цели и в. които често пъти имаше и прикрити групи. Тая контрола на държавата е също така много належаща.

Няма какво да с. възрази и против образуването на резервния фонд, чрез който с. гарантират кредиторите, изложени досега на много случайности и на много рискове.

Г-да народни представители! Гарантирането на малцинствата въ акционерните дружества е също така д-бро нововъведение. Сега малцинството представляващо една десета от акционерния капитал, а не една пета, може да иска проверка на дружествените операции и свикване на общо годишно събрание. По-хубаво от това н-ма. Азъ не съмъ съгласенъ съ колегата Шишковъ, че малцинствата не заслужаватъ защита, защото въ края на краищата малцинствата сж, които трупатъ голѣмия акционеренъ капиталъ. Въ малцинствата се крие именно дребното спестяване и чрезъ тѣхъ най-често се спекутира съ акциитѣ, което по-подире ще обясня.

Д-ръ Петъръ Шишковъ: И обратното.

Гаврилъ Ленковъ: И обратното става, безъ друго.

Гарантирането дивиденди въ размѣръ на законния лихвѣен процентъ е също така твърде целесъобразно положение.

Г-да народни представители! Въ новия законопроектъ се разрешава и въпросътъ за хворума въ годишнитѣ събрания и начина на гласуването. Въ това отношение единъ доста голѣмъ приносъ се прави съ законопроекта, но се налагатъ нѣкои малки измѣнения и допълнения. Мене ми се струва, че не визаги трѣбва решенията на общото събрание да се взематъ съ болшинство 50%. Има въпроси, по които трѣбва да се изисква квалифицирано болшинство — две трети, дори три четвърти. Въпросътъ, напимѣрь, за увеличаването на основния капиталъ е точно такъвъ, защото чрезъ увеличаването за акционеренъ капиталъ най-често биватъ изигравани малкитѣ спестители, малкитѣ акционери. Какъ именно? Само единъ примѣръ ще ви посоча, за да илюстрирамъ положението. Да кажемъ, че едно дружество има акционеренъ капиталъ 1 милионъ лева и въ него участвува едно лице съ 49% отъ капитала. Съ тия 49% отъ акциитѣ, които притежава това лице, то има законна контрола върху дружественитѣ операции, която му дава търговскитѣ законъ. Взема се решение за увеличаване на акционерния капиталъ на 10 милиона лева. Въпросътъ за емисиата на акциитѣ обикновено се урежда отъ устава. Г-нъ министрътъ на правосъдието въ речта си отвори една скоба и каза, че този въпросъ сега се разрешава въ законопроекта, и то много добре, като новитѣ акции ще се разпредѣлятъ съобразно старитѣ. Това е хубаво. Все пакъ малцинството, съ 49%, може би н-ма да има възможностъ, най-често н-ма да има възможностъ, да вземе участие въ емисиата на новитѣ акции. И какво става тогава? Мнозинството ги купува и изведнажъ то придобива всички активъ и пасивъ на дружеството. А оми акционеръ, който има 49%, остава съ 49%. По този начинъ той губи всѣкакво значение вече въ дружеството. Тия случаи не сж единъ и два. Тѣ не сж рѣдкостъ, и най-често злепоставяне и спекулации съ малкитѣ акции става по този начинъ.

Сега относно начина на гласуването. Г-да народни представители! Въ § 17 накрая има една малка алинея, която действително дава поводъ за нѣкои размисления. Тя гласи така: (Чете) „При липса на съгласения въ противенъ смисълъ, ако акцията е заложена, правото на гласъ принадлежи на акционера, а въ случай на плодоползуване — на плодоползувателя.“ Ако е заложена акцията, собственикътъ ѝ може да гласува, ако е дадена на плодоползуване, тогава този, който я е взелъ за плодоползуване, той ще гласува. Това положение азъ не го разбирамъ за много резонно. Отгдѣ нажде този, който е взелъ акцията да я ползува, т. е. да прибира дивидентитѣ ѝ, той да взема участие въ годишното събрание и често пѣти да дава гласъ отъ решаващо значение, евентуално да се прекрати дружеството. Че какъвъ е той, плодоползувателътъ? Но не е тамъ бедата. Бедата е, че обикновено тая форма на плодоползуване се използва, за да може лицето да гласува съ акцията. Ние имаме и касационна практика, по силата на която се смѣта, че плодоползуването дава право на гласъ. Но това нѣщо не бива да остане така, защото обикновено заинтересуванитѣ лица взематъ акциитѣ на изпадналитѣ въ затруднено положение акционери, взематъ имъ ги за единъ по-дълъгъ периодъ подъ формата на плодоползуване, и то срещу нищоженъ възнаграждение, а фактически само за това, за да образуватъ болшинства и по тоя начинъ да наложатъ своето управление въ дружеството. Това нѣщо мене ми се струва, че не е много целесъобразно, и тази алинея трѣбва да се премахне. Защото, ако възприемемъ, че плодоползувателътъ може да гласува съ акцията, ащо да не приемемъ, че заемателътъ може да гласува? Една акция се дава въ заемъ, и този, на когото съмъ далъ въ заемъ

акцията, идва и гласува съ нея. Гласува и заемателътъ, гласува и плодоползувателътъ, и въ края на краищата често пѣти тѣхниятъ гласъ е отъ решаващо значение. Чужди на дружеството лица идватъ съ решаващъ гласъ да прекратятъ дори едно дружество или да промѣнятъ цялата му сѣдба!

Г-да народни представители! Въ това направление законопроектътъ има и тая празднота, че не ограничава, а ще трѣбва да се ограничи търговията съ гласовѣтъ. Защото такава търговия става на практика. Ние имаме следнитѣ случаи. Просто срещу едно възнаграждение единъ акционеръ, обикновено отъ малкитѣ акционери, отстъпва своитѣ акции на другъ акционеръ, който има право да гласува съ тѣхъ тѣй, както си намѣри за добре. Или втори случай: акционери се събиратъ и сключватъ договоръ, по силата на който за определено време се съгласяватъ да гласуватъ само така и така, само въ определенъ смисълъ. Туй явление е много често. И азъ тукъ ще ви прочета едно такова съглашение, съ което се занимава наскоро нашиятъ Касационенъ съдъ. Сключили господата единъ договоръ, по силата на който се задължаватъ, щото въ продължение на една година да прѣчатъ на отчуждаването недвижимия имотъ на дружеството, да се противопоставятъ на каквото и да било измѣнение на дружествения уставъ, да поддържатъ за председателъ на управителния съветъ г-нъ еди-кой-си, да прѣчатъ на уреждане неговитѣ интереси и т. н. и т. н. — една антиморална сдѣлка. Касационна практика ние н-маме по този въпросъ. Нашата търговска практика, обаче, допуска такива случаи. Нѣмското право не ги допуска. Въ Германия, въ Белгия и въ Франция туй изрично е забранено. Азъ мисля, че и у насъ трѣбва да легне едно изрично законоположение, по силата на което такива сдѣлки да бждатъ обявени за нищожни. И смѣтамъ, че ние н-ма да сгрѣшимъ, ако туримъ такова положение въ закона.

Г-да народни представители! Азъ намирамъ и нѣкои други праздноти въ законопроекта, които, естествено, могатъ да бждатъ попълнени въ комисията, но които заслужаватъ нашето внимание. Въ този законопроектъ не е разрешенъ случаятъ, дали може единъ членъ на управителния съветъ на акционерното дружество да прави конкурентна търговия на самото дружество. Каточели въ законопроекта има начало да се постави на разрешение и тоя въпросъ, но не се разрешава. Въ § 29, където се урежда въпросътъ за сключване на сдѣлки между дружеството и членове на управителния съветъ, не се урежда въпросътъ за сдѣлките, които единъ членъ на управителния съветъ сключва отдѣлно и следъ това ги квалифицира или като дружествени, или като лични, споредъ както му изнася. Конкурентнитѣ сдѣлки на самото дружество той ги квалифицира така или иначе, споредъ както му диктуватъ неговитѣ интереси. Такова нѣщо въ нашата сѣдебна практика ние н-маме; търговската практика, обаче, го допуска. Германскитѣ законъ го забранява. Азъ мисля, че и ние трѣбва да го забранимъ, защото е неморално и защото чрезъ такива действия най-често се уреждатъ интереситѣ на дружеството.

Споренъ е, г-да народни представители, още и въпросътъ: дали управителниятъ съветъ по сега действащото акционерно право може да сключва сдѣлки отъ решаващо значение, сѣдбоносни сдѣлки за дружеството, безъ да взема мнението на общото събрание. Имаме споръ въ доктрината и въ нашата сѣдебна практика. Този въпросъ също така трѣбва да се изясни, и въ комисията ние можемъ да го разрешимъ.

Другъ въпросъ, който също така не е разрешенъ, е въпросътъ: може ли дружеството да се образува безъ подписка, учредителното събрание да погълне подписката и да се смѣта, че има законно образувано дружество; и обратното — подписка безъ учредително събрание? Въ германското право се приема така наречениятъ симулиранъ начинъ за образуване на дружеството, като нѣщо възможно и трайно. У насъ се приема, че учредителното събрание може да погълне подписката. По обратното се спори: дали подписката може да абсорбира учредителното събрание. Ето и този въпросъ също така трѣбва да се сложи на разрешение, защото, ако сега н-ма сѣдебна практика, търговската практика всѣки денъ налага тия случаи, и ако сега ние не ги разрешимъ, все единъ денъ трѣбва да разрешимъ тия въпроси, защото тѣ сж съществени и важни.

Другъ въпросъ, г-да народни представители, също така неясненъ въ нашия законъ и незасегнатъ въ този законопроектъ, е въпросътъ: кой е моментътъ на съставянето на едно акционерно дружество — дали вписването или обнародването му въ „Държавния вестникъ“?

Въ това направление има противоречие между чл. 152 и чл. 168 от търговския закон. Върховният касационен съд счита, че началният момент за съставянето на едно дружество е вписването. Обаче защо не и публикацията? По тоя въпрос също така се спори и той трябва да се уясни.

Аз съм длъжен също така да изтъкна, че и по вписването на недвижими имоти въ едно акционерно дружество има голяма лутаница въ зашата съдебна практика, а има и много противоречиви решения. Материята е много огромна, и трябва да има едно по-прецизно решение. Въ събирателните дружества каточели по-прецизно е решен този въпрос, а въ акционерните дружества каточели случайно е засегната тая материя. А тя е много важна. Би могло тук да се изчерпи и този въпрос — въпросът за апорта на недвижими имоти въ акционерното дружество.

Въ законопроекта също така трябва да се посочи, кои сделки на дружеството са абсолютно нищожни и кои са факта на съставянето му стават нищожни при определени условия. Трябва да ги знаем кои са. Въ нашия закон съществува празнота и по този въпрос.

Г-да народни представители! Има и друг твърде спорен въпрос. Той е въпросът, дали може или не едно акционерно дружество, обявено въ ликвидация, поради промислителни условия, да се възвърне наново към нормална дейност? Касационният съд категорично казва: не, не може. Обаче доцентът при Университета г-н Василевъ написва цяло съчинение по този въпрос и установи, чрез примъри от съдебната практика и доктрината от другите държави, че това може да стане. У нас, обаче, въпросът е спорен. Касационният съд поддържа, че не може, защото дружеството е претърпяло вече гражданска смърт. Но това схващане е много схоластично и нъкакси неотговарящо на времето, когато се стремим да опростим, колкото се може повече, всички процедури. Ето и този въпрос също така трябва да се разреши.

Г-да народни представители! Пропуснах да кажа и следното — че въ защита интересит на малцинствата трябва да се направи и още нещо. Сега малцинството получава право, ако представлява една трета от акционерния капитал, да иска да се посочи неговъ представител въ провѣрителния съвет. Мене ми се струва, че това нещо не е достатъчно. Малцинството трябва да има представител и въ управителния съвет.

Въобще могат да се засилват функциит на провѣрителния съвет още повече, тъй както е въ германското право. У нас провѣрителният съвет е само единъ регистраторъ, и нищо повече. Сега той получава една малка функция по параграфъ 29 — да одобрява сделките, сключени между дружеството и членове на дружеството — но иначе той само запазва старит си функции. Неговитъ функции могат да бъдат разширени.

Г-да народни представители! Тъзи са бележит, които искаха да направя. Посочихъ няколко празноти, които аз виждамъ и които могат да бъдат попълнени. Въпросит, които повдигамъ, нма никаква трудност да бъдат разрешени въ комисията. Съ изключение на въпроса за анонимността въ притежаването на акциит и въ движението на капитала, съгласен съмъ съ разрешението, което законопроектътъ дава на всички други въпроси. Намирамъ, че той добре разрешава тия доста важни щекотливи проблеми въ областта на нашето акционерно право, разрешава ги целесъобразно и навременно, и затова заявявамъ, че ще го гласувамъ. (Нъкои народни представители ржкопафската)

Председателствуващ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Недѣлчо Куюмджиевъ.

Обаждаат се: Нма го.

Председателствуващ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Димитъръ Андреевъ.

Димитъръ Андреевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въ борбата, която се води между дветъ стопански системи на нашето време, единъ по единъ се рушатъ стълбоветъ, върху които почива старата стопанска система, а да се даде новъ образъ на бъдещия стопански животъ. На свой редъ и акционерното дружество, като празна форма въ стопанската област, по силата на единъ желанъ законъ, ще трябва да претърпи измѣнение, ако не днесъ напълно, то утре сигурно, които да отговарятъ на историческото развитие на стопанството и на новитъ нужди на живота.

Г-да народни представители! Азъ одобрявамъ по принципъ всички измѣнения, които законопроектътъ ни предлага. Веднага, обаче, ще трябва да признаемъ, че съ тѣзи измѣнения проблемътъ не се разрешава по окончателенъ начинъ. Съ тѣхъ не се прави коренна реформа на нашето акционерно дѣло, а се отстраняватъ констатиранит отъ досегашната практика несъобразности и се попълватъ непълноти въ тази материя. Къмъ разрешението на принципнитъ въпроси, като, наприкладъ, въпроса за окончателното унищожаване анонимността на акцията, въпроса за въвеждане водаческото начало въ акционерното дружество и други подобни, свързани съ идеологични разбирания, проектътъ или пристѣпва предпазливо, или пъкъ ги изоставя за друго време.

Г-да народни представители! Опредѣлянето на минималния размѣръ капиталъ, какъвто трябва да има всѣко акционерно дружество, е твърде умѣстно. Липсата на опредѣленъ минималенъ размѣръ капиталъ, какъвто трябва да има всѣко акционерно дружество, бѣше едно опущение въ нашия законъ, докато всички останали законодателства изрично опредѣлятъ, какъвъ минималенъ размѣръ капиталъ трябва да притежава едно акционерно дружество. Акционерното дружество е най-типичниятъ, най-яркиятъ представител на капиталовитъ предприятия. Съ него се цели, като се събератъ огромни обществени сръдства, да се постигнатъ голъми стопански задачи. За по-малки стопански задачи законътъ е предвидѣлъ други правни форми: събирателнитъ дружества, дружествата съ ограничена отговорност, командитнитъ дружества съ и безъ акции. Затова едно акционерно дружество съ капиталъ, както се изтъкна, 350 л. или пъкъ съ капиталъ, състоящъ се отъ апортиранъ единъ апартаментъ отъ 2 стаи, очевидно е, нма право на съществуване.

Доколко акционернитъ дружества у насъ са съ малки, дребни капитали и доколко отъ това можемъ да заключимъ за истинскитъ цели, които тѣ си поставятъ, личи отъ факта, че отъ 1566 акционерни дружества къмъ края на 1941 г., 824 — значи, повечето отъ половината — са имали капиталъ до 500.000 л., а сръдно на дружество се е падалъ 379.000 л. капиталъ. За всѣкиго са ясни интимнитъ намѣрения на онѣзи, които са регистрирали подобни акционерни дружества. Тѣ не са целили да разрешатъ нъкои голъми стопански задачи, а са имали предвидъ да прикриятъ, било нъкоя лична, било нъкоя материална или пъкъ фискална отговорност. И именно злоупотѣбата съ тази непълнота въ нашия законъ — да фиксира единъ минималенъ размѣръ капиталъ, какъвто трябва да има всѣко акционерно дружество — налага отстраняването на тая непълнота.

Проектътъ опредѣля като минималенъ размѣръ капиталъ за акционерното дружество 1½ милиона лева. Азъ намирамъ, че този размѣръ не е голъмъ, като се има предвидъ, че отъ този капиталъ при регистрирането на дружеството фактически ще се внесе само половината; не го намирамъ за голъмъ и отъ гледището на днешната стойност на нашия левъ; не го намирамъ за голъмъ и спроти другитъ минимални размѣри капиталъ, опредѣлени за другитъ правни форми: 200.000 л. за дружествата съ ограничена отговорност, 500.000 л. за командитнитъ дружества, 2 милиона лева за застрахователнитъ дружества и много повече за спестовно-строителнитъ дружества и банкитъ. Мене ми се струва, че по тѣзи съображения, които изтъкнахъ, ние бихме могли да отидемъ и малко по-натре, като стигнемъ, наприкладъ, до 3 милиона лева, като се има предвидъ още и това, че сръдниятъ капиталъ на чуждитъ акционерни дружества у насъ е надъ 9½ милиона лева.

Г-да народни представители! Другитъ измѣнения, които законопроектътъ предлага, като тѣзи за засилването правата и покровителството на малцинствата, засилването народностния елементъ въ управлението, засилването отговорността на акционеритъ, на управителния и контролния съвети, опростяването контрола отъ съда и процедурата по регистрацията на акционернитъ дружества, са умѣстни, отговарятъ на належащи нужди. Тѣ бѣха добре мотивирани както отъ г-на министра на правосъдието, така и отъ предговорившитъ, за да нма нужда да правя азъ това.

Искамъ да се спра по-подробно на принципиалния въпросъ за анонимността на акцията, върху който се изказаха нъколко мнения, като ще застъпя противно мнение.

Г-да народни представители! Проектътъ, който ни се представя, е застаналъ на едно становище различно отъ становището, на което бѣше застанала комисията изработила проекта, която бѣше назначена още отъ бившия ми-

Димитър Митакوف и въ която, заедно с г-н Митчо Ковачев, и аз имах честта да участвам. Проектът представя едно разрешение на този въпрос различно от разрешението, което препоръчва комисията тогава. Комисията, която изработи първоначално този проект, застана решително на становището за унищожение анонимността на акцията, като препоръчваше да остане само поименната акция.

Минчо Ковачев: Ама всички не бяхме съгласни.

Димитър Андреев: От шестте души, четиримата бяха за унищожение анонимността на акцията, а двамата бяха за анонимността. Проектът ни представя едно друго разрешение. Той запазва и поименната, и анонимната акция. Г-да народни представители! Становището на комисията не беше изградено само върху съображението, че акционерното дружество въ своето минало се е развило преди всичко върху поименната акция и че анонимната акция е едно ново явление въ живота на акционерното право. Комисията имаше предвид не само това, че и въ днешъ действащия законъ поименната акция е правилото, а анонимната акция е една възможност; не само това, че днешъ въ Франция, въ Италия, въ Румъния, а споредъ очевидните вестници и въ Албания, е въведена изключително само поименната акция, но комисията имаше предвид и някои идеологични разбирания и схващания въ духа на новото време. Акцията на приспестел, така наречената анонимна акция, е робка на капитализма и на либералистични схващания, че държавата не трябва да се меси въ стопанството, а трябва да бъде само пазителка на сигурността, че стопанството ще може да пруспее само тогава, когато се даде пълна свобода на личността. Въ миналото никой нямаше право да надниква въ стопанската област, където се поддизаваше личността, и да събира сведения както за размѣра на капитала, така и за начинът на проявление на личността. Търговските книги бяха неприкосновени, тѣ бяха свещеното „табу“ за третите лица. Самата дума „анонимност“ е символъ на демонаристичния редъ. Анонимността е типична проява на еврейско-плутократичната дейност и на задушливостта на машиници. Днешъ държавата упражнява едно нечувано вмешателство, отъ гледна точка на старите времена, въ частноправните отношения. Днешъ търговските книги не сѫ неприкосновени. А за да можемъ да направимъ едно контролирано стопанство, за да можемъ да направяваме капитала, неговото проявление, за да може той да стане наистина сръдство за общественото благополучие, необходимо е преди всичко да бъде известенъ този капиталъ. А това отрича неговата анонимност.

Ето, приблизително това бѣха идеологичните съображения на комисията, за да застане на становището за пълното унищожение анонимността на акцията. Въ какво се състои погрѣшността, споредъ мене, на разрешението, което ни дава проектътъ, ще се спра следъ малко. Преди това искамъ да разгледамъ аргументитъ на ораторитъ, които застъпиха теза противна на моята, ораторитъ, които поддържаха пълната анонимност на акцията.

Г-да народни представители! Някои отъ говорившите оратори считатъ, че анонимната акция е синонимъ на акционерното дружество. Г-нъ д-ръ Петъръ Шишковъ каза: „Азъ не мога да си представя акционерно дружество безъ анонимна акция.“ Това нѣщо бѣше повторено и отъ г-нъ Минчо Ковачевъ, това нѣщо се каза и отъ г-нъ Гаврилъ Ленковъ. На свой редъ азъ не мога да си представя, какъ могатъ тѣзи иначе добри юристи да бждатъ въ такава голяма грѣшка. Защото, г-да народни представители, споредъ сега действащия законъ, поименната акция е правилото, а анонимната акция е една възможност. Ако въ устава не е отбелязано какви сѫ акциитъ, споредъ нашия законъ, акциитъ се смѣтатъ поименни. Това е изричното разпореждане на чл. 148 отъ търговския законъ. Нѣщо друго — споредъ същия законъ, ако номиналната стойност на акциитъ не е внесена, акциитъ се смѣтатъ поименни. Привременитъ акции никогато и въ никакъвъ случай, независимо отъ това какво е писано въ устава, не сѫ анонимни. Тѣ сѫ само поименни. Да се твърди въ такъвъ случай, че не можемъ да си представимъ едно акционерно дружество безъ анонимни акции, значи или да забравяме, или да игнорираме едно съществуващо основно положение въ нашия законъ. Правно-историческото развитие на акционерното дружество отъ зараждането му до XVIII вѣкъ се е развило изключително въ режима на поименната акция. Голямитъ холандски дружества, голямитъ английски дружества, чрезъ които английскитъ проникнаха въ Индия и чрезъ които впоследствие успѣха да създадатъ своята голяма колоннална

империя, бѣха само акционерни дружества съ поименни акции. Анонимната акция се въвежда въ Англия едва въ 1867 г.

Минчо Ковачевъ: Нова работа!

Димитър Андреевъ: Но и днешъ, г-да народни представители, съществуватъ държави съ законодателства, които сѫ далечъ отъ нашата идеология и отъ дирижираното стопанство, въ които държави анонимната акция може да се добие само съ много голѣми ограничения. И днешъ въ Швеция анонимната акция може да се добие само съ кралско разрешение. И докато презъ 1910 г. броятъ на акционерните дружества въ Германия е билъ 5,710, въ Швеция презъ 1916 г. — нѣмаме по-новитъ сведения — е възлизалъ на 6,353. Въ Норвегия днешъ не е позволена анонимната акция въ нѣкои области, каквито сѫ, напримеръ, корабостроенето, минитъ и банковото дѣло. Акциитъ тамъ трябва да бждатъ само поименни. Въ Швейцария и днешъ не се позволяватъ анонимни акции за дружества съ капиталъ надъ 500,000 л.

Ясно е, следователно, че аргументътъ, че не може да съществува едно акционерно дружество или не можемъ да си представимъ акционерно дружество безъ анонимни акции, е свършено неоснователенъ.

Нѣкои, като г-нъ Минчо Ковачевъ, се страхуватъ, че като се унищожи анонимната акция, това щѣло да се отрази върху акционерното дѣло, тъй като щѣли да се отклонятъ дребнитъ спестители да внасятъ капитала си въ акционерните дружества. Споредъ мене, това е единъ свършено неоснователенъ страхъ, защото днешъ, когато анонимната акция е позволена, записватъ ли нѣкои акции за нови акционерни дружества?

Минчо Ковачевъ: Туй поправяме сега, я.

Димитър Андреевъ: Разбира се, че никой не записва. И защо ще записва, когато акционерните дружества посчитатъ въ баланса си загуба, а печалбата фактически по други пътища е отишла въ джобоветъ на тѣзи, които иматъ болшинството акции и седятъ на столоветъ на управителния съветъ. Дребнитъ спестители ще внасятъ своитъ пари въ акционерното дружество не когато акцията е анонимна, каквато е днешъ, но когато гарантираме на спестителя, че наистина акционерното дружество ще му даде печалба — нѣщо, което се прокарва съ другитъ измѣнения на закона — и когато спестителътъ е сигуренъ въ акционерния съставъ. Това може да даде само поименната акция. То е единственото преимущество на поименната акция.

Гаврилъ Ленковъ: Защо нѣма у насъ поименни акции?

Димитър Андреевъ: Тѣзи сведения, които давате тукъ, че нѣмало поименни акции, сѫ ви дадени отъ секретари на индустриалния съветъ, г-нъ Христовъ, който не знае тази работа.

Гаврилъ Ленковъ: Нѣма поименни акции.

Димитър Андреевъ: Има, г-нъ Ленковъ. Когато говорихме съ него, той не знаеше съществуването на чл. 148 отъ търговския законъ.

Минчо Ковачевъ: Стопанскиятъ животъ ги отрича, не ги търпи.

Димитър Андреевъ: Лесното прехвърляне на акцията е отъ значение при спекулата съ акциитъ само за онези, които търгуватъ, прехвърлятъ и купуватъ акции съ целъ да печелятъ. Но точно това създава у насъ условия за настроение срещу акционерното дружество и да се приказва срещу него. Ако можемъ чрезъ унищожението на анонимната акция да намалимъ спекулата, никой нѣма защо да плаче за нея.

Аргументътъ, че въ Германия не сѫ унищожени анонимнитъ акции, е също така свършено неоснователенъ по простата причина, че у насъ нѣма капиталовъ пазаръ, какъвто има въ Германия.

Наистина, акционерното право въ Германия бѣше подхвърлено на редица измѣнения. Въ Германия, поради специфичнитъ условия тамъ, поради съществуването на голямия капиталовъ пазаръ, се поколебаха и не унищожиха анонимната акция. Колебанието тамъ сигурно е временено, защото анонимната акция не сходя съ германското идеологично разбиране. Въ Франция, обаче, ми-

налата година не само унищожиха анонимната акция, но въведоха така наречения водачески принцип в акционерното дружество. Когато дружеството бъде обявено в несъстоятелност, председателя на управителния съвет го обявяват като търговец в несъстоятелност, и той отговаря материално наравно с дружеството.

Въ Румъния, въ Италия и въ Албания въведоха също така поименните акции.

Щом като въ тѣзи държави въведоха поименните акции, според нѣкои поради конюнктурнитѣ условия, и ние трѣбва да ги въведемъ у насъ, защото сѣшитѣ условия сѣ валидни и за насъ — и ние нѣмаме голѣмъ капиталовъ пазаръ. Така ще унищожимъ отчасти спекулацията съ акциитѣ.

Когато, г-да народни представители, ни сѣ ясни принципитѣ за нашето ново политико-обществено устройство, нѣма мжеченъ казусъ, всички казуси въ такъвъ случай се разрешаватъ лесно. Когато ние говоримъ, че днесъ наистина капиталътъ трѣбва да бъде сръдство за обществено благополучие, когато говоримъ, че общото трѣбва да бъде надъ частното, когато изобщо пледираме една идеология различна отъ идеологията на либералистическитѣ държави, типиченъ представител на която се явяватъ Североамериканскитѣ щати; когато говоримъ върху нашето отношение къмъ капитала и частно къмъ акционерния капиталъ, не можемъ да казваме: вижте какво е отношението къмъ акционерния капиталъ въ Америка. Положението на акционерния капиталъ, на акцията въ Америка съответствува на стопанската структура на Америка, на нейната стопанска идеология. Следователно, аргументътъ съ положението въ Америка си нѣма мѣстото тукъ.

Г-да народни представители! Най-после идва едно друго възражение: не е време сега да се правятъ дълбоки реформи, сега е война; нека свърши войната, пъкъ тогава ще мислимъ върху тѣзи въпроси.

Това възражение не се прави само тукъ. Азъ искамъ да се сира върху него. Това възражение се прави винаги, когато се заговори за ново отношение къмъ частната собственост, къмъ капитала, за основни реформи въ нашия стопански и общественъ животъ. Тия, обаче, които правятъ това възражение, споредъ мене, иматъ погрѣшно разбиране за новия редъ. Азъ съмъ сигуренъ, че въ тѣхната душа се лее надеждата, че следъ свършването на войната ще настѣпи такава стопанска система, която да обезпечи господството на капитала надъ труда, както бѣше въ миналото, една стопанска система, при която човѣшката мисль и воля, също както въ миналото, нѣма да има значение за стопанството. Казватъ: да почакаме. Но дали животътъ ни чака? Ние бихме извършили непростима грѣшка, ако си затваряме очитѣ предъ фактитѣ, които наблюдаваме днесъ въ нашата действителност. Ние бихме направили най-голѣмото престѣпление, ако не посочимъ несъобразноститѣ, неджизитѣ на нашия стопански животъ и не видимъ пакоститѣ отречения, които тѣ даватъ върху духа на националното сцепление и върху вѣрата на нашия народъ въ новия редъ. Не виждаме ли какво става на черната борса? Тя стана каточели официално призната действителност, а официалнитѣ разпоредби — изключение. Въ нея царуватъ най-приятелски отношения между консуматори и производители. Дали това явление е дълго на нѣкои овълчени или пъкъ овлампирени хора — както преди два дена се изразяваше сполучливо единъ старъ учителъ въ страницитѣ на в. „Зора“ — дали това явление е резултатъ на грѣшка на нѣкое ведомство, на частни лица, или на системата, която позволява отклонения по чернитѣ пѣтици? Не виждаме ли какво е положението на нашия работникъ, на нашия чиновникъ? Следъ като животътъ е поскупѣналъ 4-5 пѣти, а за нѣкои продукти и надъ 10 пѣти, неговитѣ доходи не сѣ увеличили повече отъ два пѣти! Не е ли системата, която позволява на нѣкои да печелятъ чрезмѣрно и да поддържатъ черната борса, а тежеститѣ на войната да се носятъ неравномѣрно отъ цѣлия нашъ народъ? Ние можемъ да отложимъ построятъ на нѣкое здание, защото нѣма циментъ, защото нѣма жельзо, но не можемъ да не разрешимъ онѣзи голѣми основни проблеми, върху които изграждаме нашата нова държава, защото можемъ да загубимъ духа на нашия народъ преди да сме го използвали.

А безспорно, единъ отъ тѣзи основни проблеми, къмъ разрешението на които ние трѣбва да се стремимъ, е отношението ни къмъ акционерния капиталъ. Тоя проблемъ е предметъ на нашата социално-обществена политика. **Отношението ни къмъ капитала и къмъ акционерния**

капиталъ е органически свързано съ тая политика. На този въпросъ трѣбва да дадемъ правилно разрешение въ духа на идеитѣ на декларацията отъ 12 априлъ т. г.

Както казахъ, законопроектътъ ни дава едно разрешение по-друго отъ онова, което предлагаше комисията, която състави проекта — едно разрешение, споредъ мене, несполучливо. Новото въ това разрешение не е акционерната книга. Акционерната книга съществува и по сега действащия законъ, споредъ който поименнитѣ акции се прехвърляха съ джиро и прехвърлянето трѣбваше да се отбелязва въ акционерната книга, а анонимнитѣ акции се прехвърляха съ простото предаване акциитѣ на купувача. Отсега нататъкъ начинътъ, по който ще се прехвърлятъ поименнитѣ акции, остава стариятъ съ джиро и вписване въ акционерната книга, но и прехвърлянето на анонимнитѣ акции трѣбва да се вписва въ акционерната книга. Щомъ като има еднакво задължение за вписване, прехвърлянето и на единитѣ и другитѣ акции, има ли смисълъ да имаме анонимни и поименни акции? Очевидно е, че нѣма да има разлика между тѣхъ. Новото ще бъде това, че ако единъ купувачъ на акции пропусне да заяви въ дружеството да се отбележи прехвърлянето въ акционерната книга, акциитѣ се конфискуватъ въ полза на държавата. А това, споредъ мене, е несправедливо. Държавата може да се мѣси въ частно-стопанскитѣ интереси днесъ — това се налага отъ общественитѣ интереси — но по силата на какво морално или друго право ще останатъ въ нейна полза акциитѣ, ако купувачътъ имъ волно или неволно пропусне да съобщи да стане вписването имъ въ акционерната книга? Нѣма смисълъ да установяваме въ полза на държавата една такава санкция. Това ще предизвика голѣми трудности преди всички за държавата. Я си представете, съ какви трудности би се свързало участието на държавата въ различнитѣ стопански предприятия, когато тя по пѣти на конфискацията стане собственица на десетки хиляди акции въ стотици предприятия! По тоя пѣтъ ти ще може да стане собственица на 51% отъ акциитѣ на дадено предприятие, а това е свързано съ управлението на предприятието. То е несправедливо и неоправдано отъ нѣкое гледище.

При това положение азъ смѣтамъ, че нѣма смисълъ тая форма, която се предлага съ законопроекта. По съображенията, които изтъкнахъ, азъ смѣтамъ, че е най-удобно да въведемъ поименни акции, както сѣ въведени въ Франция, Италия, Румъния и Албания — страни, чиято стопанска структура днесъ не се различава много отъ нашата. Условиата, които сѣ наложили въвеждането на поименнитѣ акции въ тия страни, съществуватъ и у насъ.

Считамъ, прочее, че въ комисията ще се направятъ съответни промѣни въ чл. 13 въ този смисълъ, въ който препорѣчвахъ, като вмѣсто анонимни акции, които по законопроекта въ сѣжностъ не се различаватъ отъ поименнитѣ, въведемъ само поименни акции. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Крумъ Митакوفъ.

Крумъ Митакوفъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Отъ дълго време се очакваше тоя законопроектъ, тъй като институтътъ на акционернитѣ дружества у насъ отдавна боледува и имаше нужда да се направи нѣщо, за да се излѣкува отъ болестта, която заплашваше и заплашва да унищожитѣ тоя толкова много ползесенъ институтъ въ националното стопанство.

Съ внасянето на законопроекта се постигна до голѣма степенъ целта. Тоя законопроектъ, както се изказаха преди мене и другитѣ оратори, общо е добъръ и по принципъ трѣбва да го гласуваме. Но колкото и да е добъръ, все пакъ има нѣкои опущения, нѣкои положения, които трѣбва да се коригиратъ, защото, споредъ мене и споредъ мнѣзина като мене, така диктуватъ нашитѣ национални стопански интереси.

Г-нъ министърътъ на правосѣдието въ своето изложение ни изтъкна като едно особено начало въ законопроекта увеличението на основния капиталъ. Той ни даде и известни цифрени данни, споредъ които презъ 1940 г. въ България имало 57 акционерни дружества съ по 50,000 л. капиталъ. Г-да народни представители! Акционерното дружество се създава не както отбелязва г-нъ Минчо Ковачевъ, за да се охранятъ косвено нѣкои фамилни интереси, а се създава съ целъ да се събере голѣмъ капиталъ, за да може да се постигнатъ голѣми стопански задачи. Ако е въпросъ за акционерно дружество съ капиталъ до 50,000 л., нѣма нужда да се урежда положението на такова дружество, защото ние имаме вече друга една институция, именно о. о. дружество, което напълно би

могло да отговори на малки стопански интереси. Със нововъведението, което се прави въ законопроекта, се постига до голяма степен единъ добъръ резултатъ.

Също така и положението, че за чуждитъ дружества се иска 3.000.000 л. основенъ капиталъ, е добро. Азъ, обаче, ще трѣбва да ви кажа, че лично съмъ по принципъ въобще противъ чуждитъ акционерни дружества. Ако бихме могли, ние трѣбва да се отървемъ отъ влиянието на чуждия капиталъ, да развиемъ достатъчно нашия капиталъ, за да отговоримъ на нашитъ стопански нужди. Това е най-хубавото нѣщо, което можемъ да направимъ. И днесъ държавитъ отъ новия редъ именно се стремятъ къмъ това — да засилятъ своитъ национални стопанства, а не както въ времената на демолиберализма, когато се стремѣхме да създаваме нѣкакъвъ-си международенъ стопански интернационалъ, да допускаме чуждия капиталъ, да се радваме, че е дошелъ чуждъ капиталъ, а не виждаме, че тоя чуждъ капиталъ обикновено не е строителенъ, не е творчески, а е хищенъ.

Вѣрно е, че понякога единъ чуждъ капиталъ може да бъде полезенъ за нѣкоя страна, обаче общо правило е, че чуждиятъ капиталъ иде да печели, да експлоатира, а не да твори. Каза се тукъ отъ единъ отъ преждеговорившитъ, и се наблегна на това, че имало чужди акционерни дружества, които сѫ дошли тукъ и сѫ изгубили. Вѣрно е, има и ще има винаги чужди дружества въ нѣкоя страна, които не ще успѣятъ, които ще загубятъ, но това не значи, че всички чужди дружества губятъ. Обратното е вѣрно — че чуждиятъ капиталъ не отива никога тамъ, където нѣма голями печалби. Обикновено чуждиятъ капиталъ търси пласментъ въ други страни тогава, когато пласментътъ вече въ неговата собствена страна е много нерентабиленъ, когато той не може да извлѣче онѣзи печалби, които би желалъ, за да го задоволятъ, и когато въ други мѣста му се дава по-голяма възможностъ за печалби.

Г-да народни представители! Какъ една национална държава, една държава отъ новия редъ може да се радва на чуждия капиталъ? Ние имаме примѣри у насъ, отъ които се вижда, че чуждиятъ капиталъ е ималъ твърде разрушително действие и послѣдствия. Не искамъ да ви посочвамъ примѣри. Чуждиятъ капиталъ, когато забележи, че въ известна страна се заражда една индустрия, която може да го конкурира, той се стреми да влѣзе въ нея, било като основе свое дружество, или като се вмѣкне въ съответнитъ акционерни дружества въ страната, да закупи акциитъ имъ и следъ това да унищожи самитъ предприятия. Ние имаме такива случаи въ миналото. Напримѣръ, имаме едно химическо дружество, което имаше за задача да създаде една специална индустрия, обаче чуждиятъ капиталъ се вмѣкна въ това дружество, което бѣше стигнало до известенъ развѣтъ, и впоследствие успѣ да го закрие. Това е ползата отъ чуждия капиталъ.

Най-сетне, г-да, нашата национална гордостъ изисква, ние да не допускаме чуждия капиталъ, да ограничимъ неговото нашествие въ България колкото е възможно повече. Защо? Защото България не е нито колония, нито протекторатъ. България е независима държава. Нѣкои тукъ казаха, че ако ние спремъ чуждия капиталъ, то, естествено, и другитъ заинтересувани страни ще спратъ влизането на нашия капиталъ у тяхъ. Но, г-да народни представители, какъ може да се допустне, че нашиятъ капиталъ ще може да проникне въ нѣкоя отъ голѣмитъ капиталистически страни и тамъ да оказва нѣкакво влияние? Ами че нали тукъ поддържаме тезата, че трѣбва да допустнемъ чуждия капиталъ, затуй защото нѣмаме достатъчно нашъ капиталъ, който да отговори на нашитъ нужди, и затова се смѣта, че ще бѣде полезно да влѣзатъ у насъ чужди капитали? Какъ тогава е възможно наши капитали да отидатъ отгукъ въ чужбина? За насъ нѣма да има никаква опасностъ, че други страни ще заприетятъ на наши капиталисти да изнесатъ тамъ наши капитали. Нали искаме да задържимъ нашия капиталъ за насъ?

Освенъ това трѣбва да ви обърна вниманието и на друго едно обстоятелство. Тукъ се изтъкна отъ отговорно мѣсто, че българскитъ спестявания надминаватъ вече близу 10 милиарда лева. Е, г-да народни представители, при толкова голями спестявания въ нашитъ банки, не следва ли да помислимъ за тяхъ, да ги поставимъ въ производството? Защо ще оставимъ този националенъ български капиталъ да бѣде конкуриранъ отъ чуждия силенъ капиталъ? Нашиятъ националенъ капиталъ, колкото и да се е възмогалъ, не може да конкурира на чуждия капиталъ.

По тия съображения азъ смѣтамъ, че ние въобще трѣбва да отбѣгваме чуждия капиталъ. Все пакъ не мога да бѣда ясенъ, защото знамъ, че много нѣща не зависятъ само отъ

насъ. Искамъ, обаче, да наблегна на следното. Ние не трѣбва да молимъ чуждия капиталъ да влѣзе у насъ, не трѣбва да му откриваме всички възможности, не трѣбва да му откриваме вратитъ да нахлѣтва у насъ, а трѣбва да правимъ тѣкмо обратното: при всѣки възможенъ случай, доколкото позволяватъ това международнитъ политически и стопански обстоятелства, да прѣвзимъ на чуждия капиталъ да влиза у насъ, защото той, като казахъ и по-рано, е хищенъ капиталъ, при това, въ повечето случаи, въ 90%, е еврейски капиталъ. Ние имаме случаи да виждаме много чужди банки, които внесоха у насъ сравнително малки капитали, но които работѣха съ влоговетъ на българскитъ спестители и вземаха участие въ индустрията и въ цѣлия стопански животъ съ стотици милиони и милиарди лева. Това не сѫ милиарди отъ чужбина, а наши собствени милиарди. Толкова по този въпросъ.

Въ заключение пакъ ще кажа, за да не бѣда криво разбранъ: по-малко да се увличаме въ желанието да привлѣчемъ чуждия капиталъ и да бѣдемъ повече осторожни къмъ него. Нѣщо повече. Въ единъ отъ членоветъ на законопроекта се казва — това е добро начало — че ако въ нѣкое наше дружество чуждиятъ капиталъ стигне 50%, то това дружество се ликвидира. Азъ смѣтамъ, че този процентъ трѣбва да се намали още повече и по възможностъ изобщо да не се доуща чуждиятъ капиталъ въ нашитъ дружества. Да не допускаме чужди дружества, за които сѫ предвидени известни положения въ законопроекта — предвижда се известна контрола и т. н. — а въ нашитъ дружества по възможностъ не трѣбва да допускаме чуждия капиталъ.

Искамъ да кажа нѣколко думи и по другъ единъ въпросъ, по въпроса за анонимността на акцията. Г-да народни представители! Следъ като чухме преждеговорившия г-нъ Димитѣръ Андреевъ, азъ смѣтамъ, че нѣма какво особено да добавя. Той така добре се аргументира, така добре защити предъ насъ тезата, че въобще трѣбва да се премахне анонимността, че азъ почти нѣма какво повече да кажа. Искамъ само да подчертая нѣколко положения.

Както каза г-нъ Андреевъ, така и азъ ще подчертая — анонимността е едно чисто еврейско изобретение. Тамъ, където има почтеностъ, нѣма нужда отъ анонимностъ. Нѣкои господа тукъ казаха, че анонимността била необходима, защото имало хора, които не искали да ги знаятъ, и ако имъ поставимъ тази прѣчка — да вложатъ капиталитъ си явно, а не скрито — то тѣ щѣли да се откажатъ да участвуватъ въ акционернитъ дружества, и по този начинъ сме щѣли да спремъ развоая на акционерното дѣло у насъ. Г-да! Струва ми се, че този аргументъ не само не е основателенъ, но въ него има нѣщо, което до известна степенъ е неморално. Господата, които се срамуватъ, които се страхуватъ да излѣзатъ явно и да покажатъ своитъ капитали, тѣ сигурно иматъ нѣкои нечисти причини да правятъ това. Това е не само еврейски, но и масонски принципъ: всичко да се прикрива, да се таи, да не се знае. Ние не можемъ да протѣжирате такива принципи, да ги въвеждаме въ законопроекти. Напротивъ, всѣки трѣбва да бѣде съ чисто чело и да бѣде готовъ да покаже своя активъ. У насъ, особено при сегашното положение, па и винаги, нашето българско общество и цѣлиятъ народъ сѫ гледали съ известно недовѣрие къмъ анонимността, винаги у насъ се е приказвало, че въ акционернитъ дружества участвуватъ скрито видни държавни личности, хора, които иматъ повече или по-малко влияние въ българския политически и стопански животъ. Ако допустнемъ, че е вѣрно това, то би значило да потвърдимъ мнението въ широкитъ народни маси, въ българското общество, че има нѣщо гнило въ Дания, че има нѣкои голѣми хора, отъ които зависи развоаятъ на българското стопанство, които искатъ да се скриятъ задъ анонимността, тъй като, ако стане ясно, че тѣ участвуватъ въ това или онова дружество, ще се разкриятъ нѣкои нѣща, които съвсемъ нѣма да бѣдатъ полезни за тяхъ. За честта на новия режимъ, за честта на България въ сегашнитъ времена, ние трѣбва да туримъ край, трѣбва да туримъ кръстъ на това положение. Не може да има държавникъ въ България, който да участвува скрито въ каквото и да е стопанско предприятие, защото скритото, както казахъ, говори за нѣщо лошо и винаги дава основание за подозрения, а подозренията въ настоящия моментъ сѫ крайно вредни за единството на народа и изобщо за духа на българското общество.

Това е, което имамъ да кажа по този въпросъ, тъй като г-нъ Димитѣръ Андреевъ го разгледа подробно и се аргументира великолепно по него.

Таско Стоилков: Малко сте въ сполука тая вечер, наоходчавъ сте, г-нъ Митаконъ.

Крумъ Митаконъ: Ще кажа нѣколко думи и по отношение на друго едно положение, прокарано въ законопроекта, а именно, да се закрилят колкото е възможно повече малцинствата въ дружествата.

Г-да народни представители! Ораторътъ, който говори преди мене, г-нъ Андрей, а също така, мисля, и г-нъ Минчо Ковачевъ, изтъкнаха, че когато се защитятъ правата на малцинствата, когато се гарантира дивидентъ на малцинствата, тогава ще можемъ да бъдемъ сигурни, че акционерното дѣло у насъ ще напредва и че народните капитали ще се насочатъ къмъ акционерните дружества. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ това. Точно това трѣбва да направимъ, ако искаме да насочимъ дребните спестявания на българския народъ не къмъ банките, а къмъ акционерните дружества и да се развие по този начинъ нашето национално стопанство. Защото, г-да народни представители, ако повечето отъ акционерните дружества не даватъ дивиденти, както бѣше досега, всѣки спестителъ ще предпочита да внася своите спестявания въ това или онова кредитно учреждение, за да получи сигурно единъ опредѣлятъ процентъ, тъй като, ако ги внесе въ едно акционерно дружество, не ще получи дивидентъ.

Освенъ това трѣбва да кажа въ скобки и нѣщо друго: като че ли нашите акционерни дружества отбѣгватъ дребните спестявания. Има една особена болестъ въ нашите акционерни дружества: една група акционери да се стреми да завладѣе 51% отъ капитала на дружествата и следъ това да прави съ него каквото си ще. Тогава отъ кого би могълъ дребниятъ спестителъ да купи една акция? Разбира се, никога нѣма да я купи отъ този, който се е домогналъ, често пѣти по користни намѣрения, до 51% отъ капитала, а ще я купи отъ онзи, който се е разочаровалъ вече, който е въ малцинство. И този, който ще купува акцията, ще знае предварително, защо му се продава тази акция, ще знае причината и, естествено, нѣма да отиде да вложи паритѣ си тамъ, където не само че рискува да не получи дивидентъ, но рискува въобще да изгуби капитала си.

Г-да народни представители! Въ мотивите къмъ законопроекта четемъ следния пасажъ: (Чете) „Когато акцията е заложена, правото на гласъ принадлежи на акционера, понеже последниятъ все си остава собственикъ на акцията и е най-заинтересуваниятъ въ упражнението на правата, произтичащи отъ това качество. А ако е учредено плодотоползуване върху акцията, правото на гласъ принадлежи на плодотоползувателя, тъй като плодотоползуването е много близко до правото на собственост, и плодотоползувателятъ не може да не упражни правата, които произтичатъ отъ акцията. Тия разпорѣждания, обаче, не сѣ отъ общественъ редъ и могатъ да се измѣнятъ съ съглашения въ прѣтивенъ смисълъ.“

Г-да народни представители! Преди малко азъ ви обърнахъ внимание на обстоятелството, че въ нашите акционерни дружества има хора, които се стремятъ да завладѣятъ 51% отъ акциите и следъ това да управляватъ дружествата, както си щатъ. Това е една отъ най-големите рани на нашето акционерно дѣло, и азъ, както и мнозина отъ васъ, смѣтахъ, па и въ обществото се очакваше, че законопроектътъ ще отиде по-далечъ и ще намѣри срѣдства да излѣкува по-радикално тази рана. Обаче съ измѣненieto, което се прави съ параграфъ 17 на законопроекта и съ което се узаконяватъ всевъзможни споразумения въ връзка съ правото на гласотопдаване и пр., вмѣсто да се подпомогнатъ малцинствата, прави имъ се пакостъ.

Г-да народни представители! Често пѣти нѣкои хитри акционери се домогватъ до акциите на дребни акционери, за да си създадатъ необходимия тѣмъ процентъ отъ 51%. Какъ? Използуватъ затрудненото положение на тия акционери и се сдобиватъ съ договори, по които иматъ право да гласуватъ съ тѣхните акции. Благодарение на това, хитрите акционери се домогватъ до управлението на дружеството и следъ това затварятъ всѣкаква възможностъ за контролъ отъ страна на другите акционери, разпорѣждатъ се безконтролно въ дружеството, правятъ всичко това, което е въ тѣхенъ личенъ интересъ, безъ да искатъ да знаятъ за интереситѣ на малцинството. Тия обстоятелства, естествено, вредятъ най-много за прииждането на капиталъ въ акционерните дружества, тъй като, всички дребни акционери обикновено напуштатъ акционерните дружества или се дезинтересиратъ отъ тѣхъ. Това не е абсолютно правило, не искамъ да бѣда криво разбрачъ, но

въобще много често се случва това у насъ — напуштатъ, дезинтересиратъ се дребните акционери често пѣти само за туй, защото виждатъ, че сѣ станали жертва на измама.

Така, констатирани сѣ въ практиката следните случаи: а) акционеръ или акционери, срещу възнаграждение, предаватъ акциите си на друго лице, което да гласува съ тѣхъ въ каквото смисълъ намѣри за добре въ течение на известенъ срокъ; б) група акционери, за да образуватъ болшинство, да поематъ и задържатъ управлението на акционерното дружество, се споразумяватъ предварително и задѣлжаватъ, подъ страхъ на санкции, да гласуватъ винаги въ еднакъвъ смисълъ, съобразно съ интереситѣ на групата имъ, като се съгласяватъ и относно разпредѣленieto помежду имъ на облагитѣ отъ управлението.

Нашиятъ Върховенъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, съ решението си № 584/1941 г., е обявилъ вече за нищожни, като противни на общественъ редъ, съглашения като горните.

Въ Германия, Франция, Белгия и другадъ сѣ изрични текстове сѣ забранени такива договори, подъ страхъ на санкции.

У насъ въ чл. 111, точка 2, отъ закона за кооперативните сдружения се съдържа аналогична, макаръ и непълна наредба. Въ този законопроектъ трѣбва да намѣри мѣсто, ясно и пълно редактирано, подобно законоположение.

Да се обявятъ за абсолютно нищожни, безъ правно действие, като противорѣщи на интереситѣ на дружеството, на отдѣлните акционери-малцинства и на добрите нрави, както съществуващите, така и бъдещите договори, по силата на които акционеръ или акционери срещу възнаграждение предаватъ акциите си на друго лице, което, обезпечавайки си необходимото по закона болшинство, гласува съ тѣхъ въ каквото смисълъ намѣри за добре въ течение на известенъ срокъ.

При тѣзи договори, г-да, се използватъ обикновено материалното затруднение и слабиятъ интересъ на малките акционери. Приобретателътъ, осигурявайки си законното болшинство за управлението, естествено се стреми да реализира максимумъ ползи, за да спечели отъ сдѣлката, поставяйки по този начинъ личния си интересъ на купувачъ на чужди гласове да доминира надъ дружествения, а още повече надъ интереса на акционерите-малцинство. И понеже купените чужди гласове сѣ само за опредѣленъ срокъ, приобретателътъ изземва всички дружествени доходи подъ формата на прѣкомѣрни заплати — лични и на подставени лица — разни възнаграждения и други. Имайки управлението, дори прави и задѣлжения върху дружеството, за да набави срѣдства за максимално използване на дружеството по горния начинъ презъ наемния срокъ, безъ да държи смѣтка за интереситѣ на останалите въ малцинство акционери, а още по-малко за материалното положение, въ което ще остави дружеството следъ изтичане на наемния срокъ. Най-сетне, подобни сдѣлки противоречатъ на добрите нрави и далече не сѣ отъ общественъ интересъ и насърчаване на акционерното дѣло.

Какъ стои въпросътъ въ доктрината?

Официалното мнение въ Германия и Франция смѣта, че правото на гласъ принадлежи на собственика на акцията, като неотемлимо негово право.

Въ Германия, между другите автори, това мнение се застъпва още отъ следните автори.

Проф. д-ръ Леёманъ казва следното: „При плодотоползуването на акцията, плодотоползувателятъ не става собственикъ на акцията. Правото на гласуване принадлежи на собственика на акцията. Правото на гласуване не може да се смѣта за използване на акцията, за да принадлежи на плодотоползувателя.“

Д-ръ Францъ Шлегербергеръ, въ своя коментаръ на търговския законъ, казва: „Правото на гласуване по начало има собственикътъ на акцията. Въ случай на залагане на акцията, правото на гласъ принадлежи на акционера. Залогоприемателътъ нѣма право на гласуване... Също и акционерътъ, който е учредилъ плодотоползуване върху акцията, запазва правото на гласуване... Правото на гласуване не е ползуване, което плодотоползувателятъ би могълъ да извлѣче отъ акцията.“

Дюрингеръ казва: „Правото на гласуване е неотемляемо сдружителско право.“

Шаубъ е на следното мнение: „Правото на гласуване само нѣма имуществена стойностъ, та да може да се ползува. Ако, отъ друга страна, упражняването на правото на гласуване се третира като срѣдство на управление, това само по себе си е върно. Ако правото на гласуване се упражнява, за да се установятъ дивиденти,

трябва да се разреши на плодоползувателя да гласува, понеже, тъй като той се ползува от дивидентите, нему принадлежи правото на съдействие за установяване на този дивидент."

У нас, след като съ законът заставяме акционерните дружества да дават дивиденти, дори и това положение е излишно, според мене.

Таско Стоилков: Въпросът се доста изясни!

Крум Митакوف: „Правото на гласуване, продължава Шлауб, отива, обаче, много по-далеч. То може да се упражни за преобразуване, ликвидация на дружеството. Когато малко плодоползувателят на тълесни вещи има правото на преобразуване и промъняне, когато малко плодоползувателят на вземания може да разполага с тях, освен чрез правото на събиране, толкова малко единъ плодоползувател на акции има право не само да ползува акциите, но и из основа да ги промъня."

Въ смисъл в търска доктрина се изказват още Ритер, д-р Вайлер, Дерибур и др.

Въ френската доктрина същият принцип се застъпва от болшинството автори: Демог, Талер, Пик, Леон Мазо и т. н.

Въ италианското законодателство, обаче, напоследък се прави едно малко изключение Там, където искат да прокарват волаческия принцип, допускат, че може...

Д-р Петър Шишков: Единият от тези автори е еврей.

Крум Митакوف: Няма значение. Г-да! Това е наука. Може да е еврей, може всички да сж еврей. Какво значение има това, още повече, че и единъ еврей е на това мнение? Отъ това се вижда колко е право това становище, когато дори единъ еврей се явява, за да го защити.

Димитър Сараджов: Не се хващай на въдичата! Продължавай си!

Крум Митакوف: Въ италианското законодателство се допуска, като изключение, следния случай, да се отстъпи правото на гласуване не на който и да е акционер, а на управителното тяло въ даденъ моментъ, и то не за продължително време, а само за единъ срокъ отъ 4 години, като се смѣта, че въ продължение на този срокъ акционерите, които сж отстъпили това си право, за да могатъ да засилятъ управлението на дружеството и да могатъ да дадатъ по-голяма възможност на управителния съветъ, ще видятъ, дали сж добре направили или сж направили грѣшка по отношение избора на лицата и ще могатъ следъ 4 години пове да оттеглятъ своето пълномощие. Но, г-да народни представители, че това е направено въ Италия, или пъкъ съществува въ нѣкои други страни, съвсемъ не ни дава основание ние да го възприемемъ, тъй като условията въ другите страни не могатъ да бъдатъ идентични съ условията у насъ. Може би моралътъ въ другите страни е много по-високъ, може би тамъ не ставатъ такива работи и затова нѣма опасностъ отъ такива положения, но когато у насъ се практикуватъ тези нѣща, които ви казахъ, и то така вредно за акционерното дѣло, смѣтамъ, че ние по никакъвъ начинъ не трябва да възприемемъ тези опити, които се правятъ въ нѣкои страни, както сега въ Италия или въ нѣкои други страни.

Толкозъ по този въпросъ.

Другъ единъ въпросъ, който искамъ да повдигна накрая и да заключа, е въпросътъ за кворума въ събранията на акционерните дружества.

Таско Стоилков: Комай и ние останахме безъ кворумъ! (Смѣхъ)

Крум Митакوف: Не бива да се допуска, решения на общите събрания на акционерните дружества за изменение на устава и преди всичко за увеличение на капитала въ никой случай да се взематъ съ болшинство по-малко отъ три четвърти отъ основния капиталъ. Старото положение, споредъ мене, си бѣше много по-добро и е много по-добре то да си остане. Защо? Защото обикновено съ изменение на устава и главно съ увеличение на дружествения капиталъ се заепоставятъ интересите на малцинството акционери и на ония отъ тяхъ, които финансово сж по-слаби, и тъкмо затова трябва да бъдатъ покровителствувани отъ закона. Нали ще покровителству-

ваме финансово слабите, дребните акционери? Този пунктъ е въ тѣсна връзка съ предидущия пунктъ, по който ви говорихъ преди малко.

Примѣръ, г-да. При капиталъ, напримѣръ, 1 милионъ лева, азъ имамъ 49% и мога да упражня известенъ контролъ върху дейността на управителния съветъ по реда, предвиденъ въ закона. На всеки случай при ликвидация имамъ 49% отъ чистия активъ на дружеството, който обикновено е много по-голямъ и цененъ отъ номиналната стойност на акциите. Знаете, г-да, че номиналната стойност на акциите никога не се покрива съ пазарната и действителната имъ стойност. Дадено дружество започва съ единъ основенъ капиталъ, сѣще тѣтува дълги години, развива този капиталъ, образува всевъзможни резерви фондове и какво не; създава редъ сгради, фабрики и пр. и капиталътъ му нараства твърде много, като номиналната стойност на акциите съвсемъ не съответствува на действителната имъ стойност.

Стамо Колчев: И обратното.

Крум Митакوف: И обратното става понякога, но азъ говоря обикновено за случаите, когато акционерните дружества проспериратъ.

Таско Стоилков: Г-нъ Стамо Колчев! Това е новъ теза! Вие резнувате сега!

Крум Митакوف: Сега, г-да, да проследимъ следния случай. За да се отърве отъ моята контрола, болшинството, съ своите 51%, решава да увеличи капитала на 10 милиона лева и записва веднага новите акции. Дори по устава да е предвидено при нова емисия акциите да се разпредѣлятъ съразмѣрно съ старите, азъ нѣмамъ срѣдства и не мога да упражня това право. Защо? Защото тѣ ще ме издебнатъ въ този моментъ, когато не ще имамъ възможностъ да купя тези акции. Азъ ще ви кажа и другъ случай, когато уставътъ разпорежда обратното. По такъвъ начинъ азъ ще остана, вмѣсто съ 49% отъ капитала, за които съмъ вложилъ мои срѣдства, вече само съ 4-9%, следователно, безъ право да искамъ провѣрки дори по чл. 182 отъ търговския законъ и ще бъда материално разоренъ. И дружествените активи, струващи често нѣколкократно повече отъ номиналния размѣръ на капитала, безвъзмездно ще минатъ въ ръцете на „новите“ акционери. Значи, изведнажъ моето участие става отъ 49%, отъ близу половината, едва на 4-5% отъ капитала. Безвъзмездно, значи, моите акции ще минатъ въ ръцете на новите акционери, които сж старото болшинство.

Другъ единъ случай. Какво губи, напримѣръ, акционерътъ, който има 25% участие преди увеличаването на капитала и е малцинство, ако имъ срѣдства да запише новите акции, които му се следватъ?

Председателстващъ д-р Петър Кюсенванов: Г-нъ Митаков! Говорете въ връзка съ измѣненята въ законопроекта.

Крум Митаков: Г-да, за да не ви отегчавамъ повече, въ комисията ще имамъ възможностъ да се изкажа подробно и да се изясни, но сега ще ви кажа само следното.

Следъ като стане увеличение на капитала, обикновено тези акционери, които нѣматъ възможностъ да се противопоставятъ, понеже сж малцинство, изгубватъ и това, което сж имали, защото обикновено въ уставите на акционерните дружества има следното положение: при увеличение на капитала се дава право, 50% отъ новите акции да запише болшинството или управителниятъ съветъ; следъ това членовете на управителния съветъ на общо основание иматъ право, заедно съ всички други акционери, да запишатъ също така поравно акции. И какво излиза? Управителниятъ съветъ, веднажъ получилъ 50% отъ новите акции, следъ това отъ останалите 50% получава пакъ 50%, значи, общо управителниятъ съветъ получава 75% отъ новите акции. Акционерите, които сж притежавали 49% отъ акциите, оставатъ само съ 25% отъ новите акции и заедно съ старите акции представляватъ една много малка частъ отъ цѣлия капиталъ. Следователно, акционерите, които сж били въ малцинство, губятъ голѣмата частъ отъ капитала, който сж имали порано. По този начинъ чрезъ разните съглашения за изпозване на гласовете, чрезъ разните съглашения за правене на разни акционерни блокове, чрезъ разни съглашения за даване пълномощия, за гласуване и пр. се дава възможностъ на недобросъвестни акционери да обектватъ своите съдружници, които сж изпаднали въ мал-

чинство. Ето защо, г-да, ние трябва да отстраним съ законъ това, което, за голямо съжаление, е твърде много разпространено у насъ.

Както е предвидено въ § 21, да дадемъ право да се взематъ решения съ 50% отъ капитала, ние ще постигнемъ лошъ резултатъ. По сегашната редакция на закона, при първото събрание се изискваше да присъствуватъ три четвърти отъ капитала. При диспата на такъвъ кворумъ се назначаваше второ събрание,*при което, вече можеше и при 50% отъ капитала да се състои събранието, обаче трябва да се взематъ решенията съ три четвърти отъ присъстващия капиталъ. Понеже на второто събрание идватъ заинтересуванитъ акционери съ по-малко акции, които нѣматъ 50% отъ капитала, мъчно можеше да се създаде възможностъ на тѣзи, които иматъ 50% отъ капитала, да получатъ квалифицираното болшинство при второто събрание. Сега, като отмигляваме това положение, ще ставатъ разни манипулации, каквито често пѣти ставаха и досега. Управителниятъ съветъ, за да избѣгне контрола на малцинствата, определя за мѣсто на събранието често пѣти нѣкой кооперативенъ домъ. Въ поканата се показва една зала или една стая, акционеритъ отиватъ тамъ, търсятъ стаята — нѣма. Но понеже присъствуватъ 50% отъ капитала, взематъ се решения по всевъзможни въпроси. Сѣщото може да стане и сега, щомъ присъствуватъ акционери иматъ 50% отъ капитала, не ги интересува повече нищо, тѣ си оставатъ пълни господари и, следователно, тѣзи, които иматъ 49% отъ капитала, сѣ нищо въ дружеството, сѣ излъганитъ и обранитъ въ дружеството. Разбира се, това не е навсѣкжде, но има такива акционерни дружества, въ които ставатъ тѣзи нѣща. И понеже имаме такива акционерни дружества, където ставаха тѣзи нѣща, азъ съмъ на мнение и настоявамъ, въ комисията да се зачеркне § 21 и да си остане старото положение. А въ § 17, където се говори за пълномощията и пр., да се отмигнатъ ония положения, които даватъ възможностъ да ставатъ всѣкакви споразумения, всѣкакви транзакции по отношение гласоподаването, тъй като сѣ противни и на морала, и на доктрината, а също така и на интереса на българското национално стопанство.

Съ тѣзи нѣколко бележки, г-да, азъ завършвамъ, като си запазвамъ правото въ комисията да направя и други нѣкои по-подробни бележки по законопроекта.

Смѣтамъ, че изпълнихъ единъ дългъ, като обърнахъ вниманието на Народното събрание върху едни въпроси, които не бѣха изнесени отъ говорившитъ преди мене, за да можемъ да туримъ край на една язва, за да можемъ да бждемъ полезни на нашето стопанство и на акционерното дѣло. (Рѣкоплѣскания)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Списъкътъ на написанитъ се оратори по сложения на разискване законопроектъ се изчерпи. Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Който г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на търговския законъ, книга I, дѣлъ II, глава IV (за акционернитъ дружества), моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ ще отиде въ комисията.

Преминуваме на точка втора отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за разрешаване на министъра на войната да поеме задължение за нуждитъ на народната отбрана въ размѣръ на 2.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години.

Който г-да народни представители приематъ да се прочетатъ само мотивитъ къмъ законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да ги прочете.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за разрешаване на министъра на войната да поеме задължение за нуждитъ на народната отбрана въ размѣръ на 2.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години.

Г-да народни представители! Особеното международно положение налага да се взематъ всички мѣрки за възможното най-пълно осигуряване на народната отбрана. За тази целъ следва да се набавятъ необходимитъ за войската ни оръжия, машини, припаси, машинни инсталации, запасни части и пр. Поради това, че предвиденитъ срдства въ редовнитъ бюджети сѣ крайно недостатъчни за пълното снабдяване на войската, налага се това да

стане за смѣтка на особенъ кредитъ. За да не се претоварватъ много близкитъ следващи бюджети, следва плащанията да се извършатъ въ продължение на повече отъ три бюджетни години.

Като имате предвидъ горното, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приготвения за тази целъ законопроектъ.

Гр. София, декемврий 1942 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ."

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за разрешаване на министъра на войната да поеме задължение за нуждитъ на народната отбрана въ размѣръ на 2.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години.

Чл. 1. Разрешава се на министъра на войната да поеме задължение въ размѣръ на 2.000.000.000 л., за снабдяване на войската. Въ горната сума не се включватъ принадлежащитъ се лихви, за които министърътъ на войната може да поеме също задължение.

Задълженията да засѣгатъ последователно до петнадесетъ бюджетни години за изплащане само лихви презъ 1943 и 1944 бюджетни години, а лихви и погашения презъ 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956 и 1957 бюджетни години, чрезъ полугодишни вноски.

Чл. 2. Министерскиятъ съветъ определя кои отъ означенитъ доставки въ чл. 1 да ставатъ по реда на чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията и кои по обикновенитъ начини, предвидени въ сѣция законъ.

Чл. 3. Българската народна банка извършва плащанията по тоя законъ следъ предварително дадено съгласие отъ Върховната смѣтна палата. За така изплатенитъ отъ Българската народна банка суми, Министерството на войната издава едновременно на нейно име съкровищни бонове съ годишна лихва, равна на официалния скотовъ процентъ на Българската народна банка, обаче въ никой случай не повече отъ 5%, считано отъ датата на превода на сумитъ, до съответнитъ падежи, по предварително одобрени смѣтки за лихвитъ отъ Върховната смѣтна палата. Бонове могатъ да бждатъ авансови и такива за изплащане стойността на изпълнени и редовно приети доставки, както и само за лихвитъ.

Съкровищни бонове за изплащане се издаватъ и при всички доставки по този законъ, които ще се извършватъ по обикновенитъ начини отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

При доставки на настоящия законъ може да се уговорятъ и да се отпускатъ, по преценка на комисията, по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, аванс срещу тѣзи доставки въ размѣръ до 50% отъ стойността по реда на забележката къмъ чл. 66 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Разрешава се на Българската народна банка да увеличи процента, предвиденъ въ забележката къмъ чл. 35, пунктъ 17, отъ устройствения ѝ законъ, до размѣръ на поетитъ задължения, посочени въ чл. 1 отъ настоящия законъ.

Чл. 4. Необходимитъ кредити за изплащане издаденитъ съкровищни бонове на така поетитъ задължения по този законъ — погашения, лихви, се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Министерството на войната отъ 1943 г. — само за лихвитъ, а отъ 1945 г. и за погашенията.)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Ще гласуваме. Който г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване на министъра на войната да поеме задължение за нуждитъ на народната отбрана въ размѣръ на 2.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Моля, по спешностъ, законопроекта да се гласува и на второ четене.

Председателстващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Г-нѣ министърътъ на финанситъ предлага, по спешностъ, законопроекта да се гласува и на второ четене. Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта на второ четене.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете заглавието и чл. 1*)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Които приематъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете чл. 2)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете чл. 3)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете чл. 4)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ е приетъ окончателно.

Минаваме на точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ.

Г-да народни представители! Съ чл. 30, буква „а“, отъ наредбата-законъ за данъка върху приходитъ е предвидено да се внася данък-занятие за продадената електрическа енергия, отъ собствено производство (произведена отъ продавача-данъкоплатецъ) или купена отъ други източници, които плащатъ данъкъ по 10 стотинки на продаденъ киловатчасъ за двигателна сила и за други домашински нужди, по отдѣленъ електромѣръ, и по 15 стотинки за продаденъ киловатчасъ за освѣтление, а съ буква „б“ — за продадена електрическа енергия отъ чужди източници (непроизведена отъ продавача-данъкоплатецъ), които не плащатъ данъкъ — по 60 стотинки на продаденъ киловатчасъ.

Разликата въ данъка за случантъ, посочени въ тѣзи два текста на закона, е много голѣма и това различие често спъва стопанската дѣйност на нѣкои предприятия. Въ разпорѣданията на буква „б“ попадатъ обикновено, поупитъ на електрическа енергия отъ общинитъ, като закупницитъ отъ своя страна препродаватъ енергия за освѣтление или индустриални цели. Това особено важи за енергията, продавана отъ Софийската община, когато произвежда свръхъ своитъ нужди. Сега закупницитъ, обаче, се въздържатъ да закупятъ енергията, поради голѣмия размѣръ на данъка и нарежданията за запазване ценитъ на произведенитъ стоки, вследствие на което нѣкои индустриални предприятия, които сѫ отъ много важно значение, особено при сегашната военна обстановка, трѣбва да преустановятъ работата.

За да не бѣдатъ спъвани такива предприятия и облагането съ по-високъ данъкъ да не е причина за повишаване ценитъ на нѣкои индустриални произведения, налага се, данъкътъ за различнитъ случаи, посочени въ чл. 30, букви „а“ и „б“, да бѣде въ еднакъвъ размѣръ.

Каго предлагамъ на просвѣтеното ви внимание тукъ приложения законопроектъ за измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ, моля ви, г-да народни представители, да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, 30 ноември 1942 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ.

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ.

Параграфъ единственъ. Чл. 30 се измѣня така: Въ буква „а“ думитъ: „които плащатъ данъкъ“ се заличаватъ.

Буква „б“ се заличава.

Буква „в“ става буква „б“.

Въ последната алинея думитъ: „по букви „а“, „б“ и „в“ се замѣнятъ съ думитъ: „по букви „а“ и „б“.

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Ще положи на гласуване. Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение на наредбата-законъ за данъкъ върху приходитъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Моля, по спешностъ, законопроектъ да се гласува и на второ четене, понеже трѣбва да се побърза да дадемъ по-скоро възможностъ на Софийската община, предвидъ липсата на електрическа енергия, при новия режимъ да купува енергията.

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Сирко Станчевъ.

Сирко Станчевъ: Г-да народни представители! Азъ ви моля да не се съгласявате да мине този законопроектъ, по спешностъ, и на второ четене. Често пѣти, г-да, такива законопроекта за данъци, или други нѣкои важни законопроекта, се внасятъ въ четвъртъкъ вечерта и се поставятъ на дневенъ редъ за заседанието въ петък, когато нѣма депутати въ залата и се прокарватъ на бърза ржка и по спешностъ. Нѣколко пѣти досега сѫ минавали така по спешностъ важни законопроекта, които по правило би трѣбвало да отидатъ въ комисията. Този законопроектъ е за данъци. Касае се до една функция, която народното представителство трѣбва да изпълнява съ чувство на голѣма отговорностъ за действията си.

Каго така азъ моля, този законопроектъ да отиде въ комисията.

Игнатъ Хайдуловъ: Предвидъ на това, че г-нъ министърътъ на финанситъ и правителството е добре обсъдило законопроекта, предметъ на разглеждане въ този моментъ, азъ съмъ на мнение, че законопроектътъ трѣбва да се приеме, по спешностъ, и на второ четене.

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Има думата г-нъ министърътъ на финанситъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! На първо мѣсто, ако не бѣше липсата на електрическа енергия и ако съ този законопроектъ не се цели да се подпомогне Софийската община да се справи съ този проблемъ, азъ не бихъ настоявалъ, законопроектътъ да се приеме сега, по спешностъ, и на второ четене.

На второ мѣсто, въпросътъ е толкова ясенъ, че не бива, понеже Камарата ще отиде въ двуседмична ваканция тази вечеръ, да отлагаме сега въпроса и да оставимъ Софийската община да не може да се справи съ тази мъчнотия още за 15 дни. Въпросътъ е ясенъ, доводитъ на г-нъ Сирко Станчевъ сѫ неоснователни, и азъ ви моля да гласувате законопроекта, по спешностъ, и на второ четене.

Игнатъ Хайдуловъ: Пъкъ и да става въпросъ за плащане, ще плащатъ отѣзи, които иматъ, г-не министре.

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Които г-да народни представители приематъ законопроектъ за измѣнение на наредбата-законъ за данъка върху приходитъ да бѣде гласуванъ, по спешностъ, и на второ четене, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете законопроекта на второ четене.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете заглавието и параграфъ единственъ*)

Председателстващъ д-ръ Петъръ Къосеивановъ: Ще положи на гласуване. Които г-да народни представители приематъ заглавието и параграфъ единственъ на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ е приетъ окончателно.

Преминаваме на точка четвърта отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за облагане съ такса, въ полза на Българското дружество „Червенъ кръстъ“, стокитъ, които се внасятъ и изнасятъ отъ страната.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

*) За текста на членовѣтъ вижъ първото четене на законопроекта на стр. 528.

*) За текста на параграфъ единственъ вижъ първото четене на законопроекта на същата страница, по-горе.

Докладчик Димитър Андреев: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за облагане с такса, в полза на Българското дружество „Червен кръст“, стоките, които се внасят и изнасят от страната.

Г-да народни представители! Известно ви е, че Българското дружество „Червен кръст“, както по силата на своя устав, утвърден с височайши указ, така и въз основа на редица международни конвенции и договори, към които се е присъединила и България, има да изпълнява много и извънредно важни задачи в подкрепа на държавата и народа, между които по-важни са:

1. Уреждането, стъкмяването и поддържането на санитарии и помощни служби за нуждите на войската, и по-особено на санитарни влакове, подкрепителни спирки, бързопреносни болници, обеззаразителни станции, станове за изселено население, бължани и др.

2. Запасяване още в мирно време с голъми количества лѣкарства, превъзочни материали, одеяла, палатки, легла, походни кухни, хирургически инструменти и друго помощно имущество, което се оставя на разположение на съответните държавни служби в време на война. За тази цел дружеството урежда в цѣлата страна санитарно-аптечни и вещеви складове.

3. Поддържане в пълна готовност на цѣлостно стѣкмени формации, които при поискване в време на обществени бедствия се поставят на разположение на държавната служба на обществено подпомагане.

4. Подготовка на хиляди милосърдни сестри и самаритянки за нуждите на санитарните служби и социални мероприятия в военно време и обществени бедствия.

5. Полагане на грижи за наши и чужди пленници. Въ това отношение особено важни са грижите, които българският „Червен кръст“ полага понастоящем за пленниците-българи от бившите сръбска и гръцка войски, които още се намират в пленничество. Много от тях, благодарение на българския „Червен кръст“, вече са изпратени и върнати при своите близки в освободените земи.

6. Уреждане на една полска болница с 500 легла и един санитарен влак, цѣлостно стѣкмени и обзаведени и обслужвани с червенокръстци-доброволци, изпратени по нареждане на българското правителство в подкрепа на германските войски на източния фронт.

7. Поддържане на връзки между държавите и техните население, когато бъдат изцѣло скъсани всѣкакви дипломатически отношения.

8. Уреждане на общонародни сборове за събиране на войнишки подаръци, на вълнени рѣквичици и топли дрехи за нуждаещите се.

9. Полагане на грижи чрез организацията „Бранник“ за подготвяне на българската младеж за доброволна санитарно-социална служба.

За изпълнение на всички тези и редица други известни вамъ задачи и служби българският „Червен кръст“ има нужда от доста голъми сѣдства, които безъ съдействието на държавата не могат да се съберат в достатъчен размѣръ.

Ето защо, по мой почин и с ценното съдействие на г-на министра на войната и г-на министра на търговията, промишлеността и труда, по силата на едно доброволно споразумение между нѣкои стопански съюзи и Българското дружество „Червен кръст“, в продължение на две години вече се събират 5% (пет на хиляда) върху нѣкои вносни и износни стоки, и благодарение на тези суми Българското дружество „Червен кръст“ може да посрещне своите извънредно голъми нужди в връзка с военновременните му задачи. Този срок на това доброволно споразумение, обаче, изтича на 15 ноември 1942 г., и Българското дружество „Червен кръст“ ще бъде поставено в извънредно затруднено положение по отношение на своята дейност, възложена му от държавата и по международните конвенции, ако и след тази дата не му обезпечи постоянна по време и достатъчна по размѣръ помощ. Така е разрешен въпросът и в почти всички държави, които по законите си пък са осигурили постоянни помощи на своите национални дружества „Червен кръст“.

Така, например, в един държави на дружествата „Червен кръст“ се дават редовни годишни помощи, в други държави им се отпускат приходи от нѣкои държавни привилегии и монополи, в нѣкои страни се събират допълнителни такси върху желѣзопътните билети и пр. На много мѣста се практикува и издаването на пощенски марки в полза на „Червените кръстове“, отстъпени им

са доходите от минерални бани и пр. Съобща не съществува национално дружество „Червен кръст“, което да има постоянни и достатъчни по размѣръ доходи, обезпечени по законодателен ред.

От всичко това е очевидно, че е крайно време най-после и за Българското дружество „Червен кръст“ да се предвидят постоянни годишни приходи, което е и целта на настоящия законопроект. Въ случая е твърде важно да се има предвид, че един от предвидените в настоящия законопроект начини за подпомагане на Българското дружество „Червен кръст“ вече съществуват в нѣкои закони, като, например, в закона за митниците, в закона за обществено подпомагане и пр. Съ предвидените вносци в размѣръ на 2 1/2% (две и половина на хиляда), съответно 5% (пет на хиляда) в военно време, върху стоките за внос и износ ще се узакони в намаляен размѣръ едно съществуващо вече положение, създадено по доброволно споразумение между износителите и Българското дружество „Червен кръст“.

Рѣководен от тези съображения, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате настоящия законопроект, с който бихте изпълнили и един свой дълг в духа на посвещението, дадено от Н. В. Царя на Българското дружество „Червен кръст“, а именно:

„Дѣлото на българския „Червен кръст“ е дѣло общонародно, и неговите родолюбиви и възколюбиви начинания трѣбва всѣки българин от сърдце да поощри и подкрепи.“

Министър на финансите: Д. Божилов

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за облагане с такса, в полза на Българското дружество „Червен кръст“, стоките, които се внасят и изнасят от страната.

Чл. 1. Събира се от митниците, от всички внасяни или изнасяни стоки, такса в размѣръ на 2 1/2% върху фактурната стойност в полза на дружеството „Червен кръст“. Въ военно време, обявено за такова от Министерския съвет, горната такса се събира в двоен размѣръ.

Чл. 2. От горната такса се освобождават:

а) стоките, които се внасят или изнасят по силата на членове 6, 7 и 8, букви „а“ и „б“, от закона за митниците;

б) стоките, които се внасят или изнасят направо от държавни учреждения безъ доставчик, и

в) стоките, които се внасят или изнасят временно по силата на чл. 208 от закона за митниците, но при условие, че ще бъдат изпълнени постановленията на чл. 207 от същия закон.

Председателствуваш д-ръ Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Минчо Ковачев.

Минчо Ковачев: (От трибуната) Г-да народни представители! Законопроектът цели да създаде приходи и да заздрави положението на дружество „Червен кръст“, което има толкова благородни цели и задачи у нас, особено в настоящия тежък момент. Против това аз не въведам да има нѣкой да се изкаже, нито да помисли, независимо дори от неговото убеждение. Въпросът става за това: правилно ли е налучкан начинът за рекругиране сѣдства за заздравяване положението или за усиляне приходите на дружеството „Червен кръст“? Предвижда се 2 1/2% облагане на всички вносни и износни стоки.

Иванъ п. Константинов: На хиляда:

Обаждат се: На хиляда, не на сто!

Минчо Ковачев: Две и половина на хиляда. Фактически това е един облог в размѣръ на 5 на хиляда върху земеделските произведения. Доколкото зная, облогът досега бѣше 5 на хиляда.

Стамо Колчев: Точно така е.

Министър Добри Божилов: Въ нормално време ще бѣде 2 и половина на хиляда, а в военно време се удвоява и става 5 на хиляда, колкото е и сега.

Минчо Ковачев: Ако е така, извинявам се. Аз мисля, че става едно увеличение от 5 на хиляда на 2 и половина на сто.

Стамо Колчев: Не става.

Павелотъ Станков: Както бѣше дадено доброволно.

Минчо Ковачев: Тогава, оттеглям се. (Ржкопльскания)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще положа на гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за облагане с такса в полза на Българското дружество „Червен кръст“ стоките, които се внасят и изнасят от страната, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Добри Божилов: Законопроектът да отиде въ комисията.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Законопроектът ще бъде изпратен въ комисията.

Минаваме на следната точка, пета, от дневния ред: Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време.

Министър Добри Божилов: Законопроектът е приет от комисията, но предвид пожеланията, които се изказаха, законопроекта за пенсията за изслужено време и законопроекта за инвалидни пенсии да минаят едновременно с законопроекта за пенсията за народни заслуги, моля, да се отложи разглеждането на точка пета от дневния ред за нѣкое следващо заседание.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Преминваме на следната точка, шеста, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за временно увеличение на пенсията.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчик Димитър Андреев: Ще докладвам законопроекта, както е приет от комисията. (Чете)

„ЗАКОНЪ

за временно увеличение на пенсията.

Чл. 1. Пенсията за изслужено време, плащана от разни фондове, се увеличават временно, както следва:

1. Пенсии до 3.000 л. включително месечно:
 - а) ако пенсионерът нѣма непълнолѣтни деца — съ 30%;
 - б) ако има едно или две непълнолѣтни деца — съ 35%;
 - в) ако има три или повече непълнолѣтни деца — съ 40%;
2. Пенсии надъ 3.000 л. месечно:
 - а) ако пенсионерът нѣма непълнолѣтни деца — съ 25%;
 - б) ако има едно или две непълнолѣтни деца — съ 30%;
 - в) ако има три или повече непълнолѣтни деца — съ 35%.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще положа на гласуване. Които приемат заглавието на законопроекта и чл. 1, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Андреев: (Чете)

Чл. 2. Държавните пенсии (за инвалидност, опълчениски, поборнически, народни и на доброволците от войната 1885 г.), помощите от атентата „Св. Недѣля“, пособията на руските ветерани, като и плащаните от нѣкои фондове пенсии за инвалидност се увеличават временно, както следва:

1. Пенсии до 3.000 л. включително месечно:
 - а) ако пенсионерът нѣма непълнолѣтни деца — съ 35%;
 - б) ако има едно или две непълнолѣтни деца — съ 40%;
 - в) ако има три или повече непълнолѣтни деца — съ 45%.
2. Пенсии надъ 3.000 л. месечно:
 - а) ако пенсионерът нѣма непълнолѣтни деца — съ 25%;
 - б) ако има едно или две непълнолѣтни деца — съ 30%;
 - в) ако има три или повече непълнолѣтни деца — съ 35%.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Андреев: (Чете)

Чл. 3. Военноинвалидните пенсии се изплащат по следните таблици, които временно замѣнят таблиците, предвидени въ чл. 64 от закона за пенсията за инвалидност:

ТАБЛИЦА I

за временно увеличениѣ тримесечни размѣри на личните военноинвалидни пенсии.

№ по редъ	Ч И Н Ъ	Процентъ на изгубената работоспособностъ							
		30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
		Пенсия лева							
1	Редникъ и ефр.	2150	2290	3360	4630	6260	8560	10040	12010
2	Младши подоф.	2210	2440	3860	5260	7000	9470	11440	13740
3	Старши подоф.	2270	2580	4000	5460	7250	9790	11770	14230
4	Фелд. и юнкеръ	2320	2680	4180	5760	7570	10200	12090	14800
5	Мл. и ст. подоф. на шатна сл.	2410	3460	4890	6740	9050	11850	13990	16300
6	Фелдф. на шатна служба . . .	2470	4150	5830	8010	10860	14070	15620	19520
7	Офиц. канд. и подпоручикъ	2510	4940	6420	9050	11520	14800	16230	23210
8	Поручикъ . . .	2970	5110	7410	10120	13000	15540	19130	23800
9	Капитанъ . . .	3290	5270	7990	10780	14400	18300	20510	25720
10	Майоръ . . .	3460	5430	8400	11720	14520	18890	22600	28240
11	Подполковникъ	3630	5600	8430	13020	16220	21170	25100	31450
12	Полковникъ . .	4580	6570	10700	15250	20460	26670	31840	39670
13	Полк. бригадн.	5520	7930	11590	18410	24700	32210	38240	47940
14	Генералъ . . .	6670	9580	13990	22220	29820	38870	42970	49590

ТАБЛИЦА II

за временно увеличениѣ тримесечни размѣри на наследствениѣ военноинвалидни пенсии.

№ по редъ	Ч и н њ	Семейно положение							
		сама вдовица	вдовица съ 1 дете	вдовица съ 2 деца	вдовица съ 3 деца	Сираци (некржгли или кржгли)			Родители
						1	2	3	
Пенсия лева									
1	Редникъ и ефр.	2540	3060	3960	4940	2150	2970	4440	2190
2	Младши подоф.	2580	3120	4280	5600	2210	3290	4940	2260
3	Старши подоф.	2670	3360	4780	6260	2270	3620	5430	2400
4	Фелд. и юнкеръ	2710	3620	5270	6910	2320	3960	5930	2520
5	Мл. и ст. подоф. на шатна сл.	2760	3960	5760	7570	2470	4280	6420	2570
6	Фелдф. на шатна служба . . .	2800	4280	6260	8230	2600	4610	6910	2630
7	Офиц. канд. и подпоручикъ	3770	5270	7410	9710	3290	5270	7410	3150
8	Поручикъ . . .	4420	6260	8230	9870	3960	6260	8230	3960
9	Капитанъ . . .	5980	8230	10370	13160	5600	8230	10370	5600
10	Майоръ . . .	7280	9870	12760	14700	5760	8320	11520	5760
11	Подполковникъ.	7540	10900	14150	16460	5930	8400	12340	5930
12	Полковникъ . .	8400	13370	16460	20660	6090	9210	13580	6580
13	Полк. бригаденъ	9210	14740	18290	22850	6260	9830	14740	6710
14	Генералъ . . .	10450	15470	20660	25790	6420	11110	15470	8400

Военноинвалидните пенсии, чиито размѣри сѣ по-големи отъ съответните размѣри, предвидени въ таблиците, получаватъ увеличенията по чл. 2.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Андреев: (Чете)

Чл. 4. Наследствени пенсии, получавани само отъ деца, се увеличаватъ съ съответните проценти, предвидени за пенсионеръ съ деца.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Андреев: (Чете)

Чл. 5. Земеделските пенсии се увеличаватъ съ 10%.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които приемат чл. 5, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 6. Увеличенията по членове 1 и 2 се дават само на такива пенсионери, които нѣматъ месеченъ доходъ, вѣнъ отъ пенсията, повече отъ 7.000 л.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 7. Непълнолѣтни деца, по смисъла на този законъ, се смѣтатъ момчетата до 21-годишна възраст, а момичетата — до 25 години.

Не се смѣтатъ въ броя на децата такива деца, които сѣ настанени на платена работа, макаръ и да не сѣ навършили възрастта по предходната алинея.

При случаитѣ, когато двамата съпрузи получаватъ пенсии и иматъ непълнолѣтни деца, увеличението върху пенсията сѣ огледъ на децата може да получи само единиятъ отъ тѣхъ.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 8. Увеличенията на пенсиятъ по този законъ се даватъ по административенъ редъ. Тѣзи увеличения не се взематъ подъ внимание при ползуване отъ правата, свързани съ размѣра на пенсиятъ.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 9. Правото за получаване на увеличенията по този законъ, въ зависимостъ отъ месечния доходъ и отъ броя на децата, които не сѣ настанени на работа, се установява съ декларация отъ пенсионера върху пенсионното заявление-разписка, по което става изплащането на пенсията.

Измѣненията въ размѣра на временнитѣ увеличения на пенсиятъ, поради настѣпили презъ течение на тримесечното промѣни въ месечния доходъ или въ броя на децата на пенсионера, става отъ началото на следващото тримесечие.

За невѣрно дадени сведения въ декларациитѣ се прилага наказанието, предвидено въ чл. 2 на закона за отмиѣняване завѣрkitъ на пенсионнитѣ заявления-разписки отъ общинскитѣ управления и за изплащане на пенсиятъ и отъ телеграфошоченскитѣ станции.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

Чл. 10. Времето прекарано на фронта отъ нещатнитѣ участници въ войнитѣ, се зачита двойно при пенсиониране, съгласно чл. 7 отъ закона за пенсиятъ за изслужено време.

Този членъ има тълкувателенъ характеръ по отношение на разпоредбата на чл. 16, точка 1, часть „Б“, буква „и“, отъ закона за Общия съюзъ на запасното войнство.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 11. Въ чл. 14, алинея първа, на закона за пенсиятъ за изслужено време числото „66.000“ се замѣнява съ числото „84.000“.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 12. Въ букви „а“ и „б“ на забележката къмъ чл. 60 отъ закона за пенсиятъ за изслужено време числото „1.500“ се замѣнява съ числото „3.000“.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 13. Отмиѣнява се първото изречение на втората алинея на чл. 73 отъ закона за пенсиятъ за изслужено време.

Отмиѣняватъ се третата и четвъртата алинеи на сѣщия членъ.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 14. Въ членове 12, 15, 23, 26, 67, 69, 70, 74, 79 и 806 отъ закона за пенсиятъ за инвалидностъ, числото „5.500“ се замѣнява съ числото „7.000“.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 15. Заваренитѣ пенсионери се ползуватъ отъ измѣненията, направени съ членове 11, 13 и 14, отъ 1 януарий 1943 г., ако подадатъ заявление до Дирекцията на пенсиятъ въ шестмесеченъ срокъ отъ сѣщата дата. Пропуснатитѣ този срокъ се ползуватъ отъ датата на поискването.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 16. Къмъ чл. 23 отъ закона за пенсиятъ за инвалидностъ се прибавя следната забележка:

Забележка. Вдовица, получаваща наследствена пенсия за изслужено време, може да получи и наследствена пенсия за инвалидностъ отъ починалъ синъ, ако сѣщиятъ е билъ военно лице и ако нѣма месеченъ доходъ повече отъ 3.000 л.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Часътъ е 20. Председателството предлага да продължимъ заседанието следъ 20 ч. до изчерпване на дневния редъ. Които г-да народни представители сѣ съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 17. Членъ 62 отъ закона за пенсиятъ за инвалидностъ се измѣнява така:

Чл. 62. Гражданскоинвалидитѣ пенсий, отпущнати по предшествуващитѣ закони, се ревизиратъ по този законъ служебно, смѣтано отъ 1 януарий 1943 г.

При ревизията на тѣзи пенсий, за основа при опредѣляне на новитѣ имъ размѣри споредъ чл. 10 се взема пълната заплата, приравнена на съответната длѣжностъ къмъ 1 юлий 1938 г., безъ увеличение за прослужени години или други добавки. Така приравнената пълна заплата не може да бѣде по-малка отъ действително получаваната заплата въ деня на злополуката.

За пенсиятъ, които сѣ били видоизмѣнени отъ лични въ наследствени, отъ основата, опредѣлена съгласно предходната алинея, се взема такъвъ процентъ, какъвто е билъ процентътъ на изгубената работоспособностъ на личния пенсионеръ. Ако той е получавалъ пенсия по категория, съгласно закона за пенсиятъ отъ 1910 г., отъ сѣщата основа се взематъ проценти, както следва: за I категория — 100%, за II категория — 70% и за III категория — 40%. Отъ така ревизираната лична пенсия на наследницитѣ се даватъ съответнитѣ проценти.

Размѣртъ на ревизираната пенсия не може да бѣде по-малкъ отъ оная, получаванъ преди, заедно съ добавъчното и процентно възнаграждение, ако сѣ получавани такива.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„Чл. 18. Този законъ не се прилага по отношение на пенсиятъ, плащани отъ бившия фондъ „Обществени осигуровки.“

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кюсеиановъ: Които приематъ чл. 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

Чл. 19. Временитѣ увеличения на пенсиятъ по настоящия законъ се даватъ отъ 1 януарий 1943 г.

Отъ сжщата дата се отмѣнява законѣтъ за временно увеличение на пенсиятъ („Държавенъ вестникъ“, брой 288, отъ 20 декемврий 1940 г.), заедно съ измѣненіята му, като се запазватъ даденитѣ по сжщия законъ временни процентни увеличения на тѣзи пенсионери, които иматъ месеченъ доходъ повече отъ 7.000 л.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Които приематъ чл. 19, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-нѣ министърѣтъ на финанситѣ.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! Желая да направя една декларация по гласуванія законъ. Въ смисъла на закона, увеличенията, които се предвиждатъ, нѣма да получатъ тѣзи, които иматъ доходъ 7.000 л. само за презъ времето, за което сж получавали такъвъ доходъ. Следъ това, отъ всѣки моментъ, когато този доходъ се намали, лицата ще иматъ право да получаватъ предвиденитѣ увеличения. То се разбира. Въ комисията станаха разисквания, но желая това да се запише въ стенографскитѣ дневници на Събранието. (Рѣкопѣтскания)

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Минираме на следната точка, седма, отъ дневния редъ:

Второ четене на законопроекта за даване еднократна помощъ на пенсионеритѣ.

Има думата г-нѣ докладчикѣтъ.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за даване еднократна помощъ на пенсионеритѣ.

Чл. 1. Всички пенсионери заварени като, такива на 30 ноемврий 1942 г., които нѣматъ месеченъ доходъ вѣнъ отъ пенсията повече отъ 7.000 л., получаватъ еднократна помощъ въ размѣръ на половинмесечната пенсия, пресмѣтната върху сжщата за месецъ ноемврий 1942 г., заедно съ даденитѣ досега увеличения. Правото за получаване на помощта се установява съ декларация отъ пенсионера. За невѣрно дадени сведения въ декларацията се прилага наказанието, предвидено въ чл. 2 на закона за отмѣняване завѣрkitѣ на пенсионнитѣ заявления-разписки отъ общинскитѣ управления и за изплащане на пенсиятъ и отъ телеграфопощенскитѣ станции.

Разпоредбата на предходната алинея важи: за пенсиятъ за изслужено време, за старостъ, за инвалидностъ и злополука, за земеделскитѣ пенсии, плащани отъ разнитѣ фондове: за държавнитѣ пенсии (военноинвалидни, за инвалидностъ, оцѣленски, поборнически, на доброволцитѣ отъ войната 1865 г., народни, помощи отъ атентата „Св. Недѣля“ и пособията на рускитѣ ветерани).

Помощта се изплаща отъ кредититѣ по съответнитѣ бюджети.

Тази помощъ се освобождава отъ всѣкакви удърѣжки, данѣци и запови.

Начинѣтъ за изплащането се урежда съ наредба отъ министра на финанситѣ.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Които приематъ заглавието на законопроекта и чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

Чл. 2. Разрешава се на министра на финанситѣ, за изплащане еднократната помощъ по този законъ въ размѣръ на половинмесечната пенсия, да усилюва съ заповѣдъ съответнитѣ кредити, отъ които ще се изплаща тая помощъ, като необходимитѣ за това суми се взематъ отъ постигнитѣ въ повече суми и отъ осжщественитѣ икономии по съответнитѣ кредити на фондоветѣ, отъ които ще става изплащането на тази помощъ.

Разрешава се по бюджета на Главната дирекция на държавнитѣ дългове за 1942 бюджетна година допълнителенъ бюджетенъ кредитъ въ размѣръ на 26.650.000 л., съ която сума да се усилятъ кредититѣ по следнитѣ параграфи въ сжщия бюджетъ, а именно: § 43 съ 320.000 л., § 44 съ 22.000.000 л., § 45 съ 150.000 л., § 46 съ 4.000.000 л., § 47 съ 30.000 л., § 48 съ 50.000 л. и § 54 съ 100.000 л. Разходитѣ по този допълнителенъ бюджетенъ кредитъ да се покриватъ отъ постигнитѣ въ повече суми и отъ осжщественитѣ икономии по бюджета на държавата за 1942 бюджетна година.

Усилюването на кредититѣ за тази помощъ става съ заповѣдъ отъ съответнитѣ министри за ония фондове, чиито бюджети не се гласуватъ отъ Народното събрание.

Председателствуващъ д-ръ Петъръ Кьосеивановъ: Които приематъ чл. 2, моля за вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектѣтъ е приетъ окончателно.

Дневниятъ редъ е изчерпанъ.

Г-да народни представители! Председателството, въ съгласие съ Министерския съветъ, предлага, следното заседание на Народното събрание да стане, вмѣсто утре, както е по правилника; въ вторникъ, 22 декемврий 1942 г., 15 ч. Които г-да народни представители сж съгласни, следното заседание да бѣде въ вторникъ, 22 декемврий, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството, въ съгласие съ Министерския съветъ, предлага за заседанието на 22 декемврий следния дневенъ редъ:

Второ четене на законопроектитѣ:

1. За признаване право на пенсия за изслужено време или за инвѣдностъ на лица отъ български произходъ въ освободенитѣ презъ 1941 г. земи.

2. За облагане съ такса въ полза на Българското дружество „Червенъ кръстъ“ стокитѣ, които се внасятъ и изнасятъ отъ страната.

3. За измѣнение и допълнение на търговския законъ, книга I, дѣлъ II, глава IV (за акционернитѣ дружества).

Които г-да народни представители приематъ предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 8 м.)

Подпредседателъ: **Д-РЪ ПЕТЪРЪ КЬОСЕИВАНОВЪ**

Секретаръ: **АТАНАСЪ ЦВѢТКОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**